

CSANADORSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BŐSZÜRMENTI-UT 21. SZ. TELEFON: 501.90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Böszörményi-út 21 TELEFON: 501-90.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A mulatság vége.

A pesti mulatók válságáról olvasunk. Rosszul mennek, kevés a vendég s aki betéved, az is feketézik. Nincs már zajos mulatozás, bankóragasztás a cigány homlokára, cigány sincs már, csak Jazz-Band, amelyre órákig el lehet rángatózni két pengőért. Nem folyik a pezsgő, a bor is csak ritkán és megfontoltan s aki itt-ott mégis felveri a „mulató” álmos, unalmas csendjét, szemügyre veszi az ügyeletes detektív. A tulajdonosok pedig — mit is tehetnének egyebet — alkalmazkodnak az időkhöz: leszerelik a „fényűzést”, vagyis a vörös és sárga lámpaernyőket s igyekeznek lokálmivoltukból minél rendesebb polgári helyé szolidulni és arra berendezkedni, hogy az emberek józanon szoktak fizetni, nem holtrészen. Nem vigasztalni akarjuk őket, csak megemlítjük, hogy rokoniparágaik, a vendéglők és a kávéházak is csak az apróhirdetésekből aranybányák, amikor eladásra hirdetik őket, egyébként menüre és kapucinerre alapozott étkezdékké váltak azok is, amelyek egyikéből-másikából azért esetleg így is meg lehet vagyonosodni, de negyven és nem négy év alatt.

Természetes, hogy ez is a nagy gazdasági világválság eredménye, mint egyéni életszínvonalunk leszállásának és az általános bajoknak számtalan más, ennél sokkal fontosabb jelensége. De mulatók kedvünk illetően lelohadásának ezúttal nemcsak az a magyarázata, hogy nincs pénzünk, hanem az is, hogy megkomolyodtunk, hála Istennek.

Az úgynevezett magyaros „mulatás”, amit a mi utasításunk a kevésbé hízelgő, de sokkal találóbb „dorbézolás” kifejezéssel illet, valóban magyar különlegesség, de nem a díszünkre válók közül való. Lehet, hogy az operettszínpadon tetszetős volt tíz percig, de a külföldi, amikor megtapsolta, aligha gondolta, hogy nem vidámságot, hanem tragédiát tapsol: ezer meg ezer magyar család, magyar birtok, magyar élet és magyar könny tragédiáját — dalban elbeszélve. Vannak, akik a háború előtti évek gondtalan boldogságának regényességét, kedves, bohém, dalttermő költészetét sajnálják az elcsendesedett hejehujában: mi csak az alkoholnak, a könnyelműségnek, a tékozlásnak, esztelenységnek és léhaságnak orgiáját látjuk benne, amely csak addig tűnik fel szépnek és kedvesnek, amíg az ember nem tudja, mit csinál. Amikor reájön, megutálja, de akkorra már rendszerint késő is.

Nem vagyunk mi világfájdalmasak, sem pedig savanyúakká fanyarodottak. Nem kárhoztatjuk mi sem a szórakozást, sem a jókedvet, mert jól tudjuk,

hogy nélkülözhetetlen fűszerei az életnek. A világon minden fajú, rendű és rangú ember igyekszik szórakozást, testi, lelki vagy szellemi üdülést keresni és találni magának, de abban, ahogy keresi és ahol megtalálja, benne van egy kicsit az intelligenciája is. Hogy pedig a dorbézolás, anyagi és erkölcsi veszedelmétől függetlenül is, nem tartozik a magasabb színvonalú szórakozások közé, abban, úgy hisszük, valamennyiünknek egyet kell értenünk: eggyel több ok arra, hogy cseppet se sajnáljuk kiveszését nemzeti sajátosságaink közül.

Hat-nyolc évvel ezelőtt, pénzünk lázasan beteg értéktelenedésének szomorú korszakában egy időre újra fellángolt a vigasság a pesti mulatókban. De ez már mitsem változtatott az örvendetes tényen, hogy a háború utáni nemzedék megkomolyodott. Mert ennek a szűkebbkörű tőzsdei vigasságnak és pénzszerzésnek már semmi köze nem volt a magyar könnyelműséghez. Ez már egyforma volt Bécsben és Berlinben is, mindenütt ugyanaz a réteg csinálta, amely nem évszázados birtokokat, ősi jussokat, hanem két-háromnapos nyereségeket vert el, azoknak pedig a természetrajzához tartozott, hogy hetenkint gazdát cseréljenek. Mindaz, amit nemzetnek nevezünk, undorral és megvetéssel fordult el ettől az uborkafa-gavallériától s közben igyekezett a maga létminimumát hétről-hétre a nehéz idők megpróbáltatásaihoz csökkenteni.

A háborúelőtti időben a régények és az operettek hamis romantikája egy bizonyos elnézést, sőt talán egy kis respektust is nevelt bele a társadalomba a mulatókkal szemben. Őri dolognak, magyarosnak, „snajdignak” tartották a hajnalig lumpolást s elnézően megmosolyogták, aki az utcán fényes reggel végigdülöngött. Ma nem ilyen megbocsátók az emberek. Nemcsak azért, mert érzik, hogy amikor ezer meg ezer másnak alig van betevő falatja, aljas dolog a pénzszerzés, hanem azért sem, mert végre-valahára mi, magyarok is kezdjük belátni, hogy a magunk becsületes keresményét bűn elverni, aki pedig a mások munkájának gyümölcsét veri el, nem mosolyt, hanem korbácsot érdemel.

Nem siránkozunk tehát, hogy remélhetőleg mielőbb és végleg kivesznek a mulatós emberek és vége lesz a pincérek és cigányok előtt való talmi-uraságnak. Nem siránkozunk akkor sem, ha egynéhány mulatóhely tönkremegy is bele. Nem sajnáljuk a zajos éjszakákat, mert ideje már, hogy végleg kijózanodjunk. A feladat, amely még előttünk áll, azt követeli, hogy dolgozni tudjunk, nem mulatni. Mert ami az egyénre áll, a nemzetre is szabály: munka és takarékoság nélkül nincs boldogulás. A mámorból nagyon keserves a felébredés és hiába minden, a mulatság vége mindig ugyanaz: menthetetlenül koldusbot vár arra, aki pénzt pocsékol addig, amíg aludnia illenék s átalussza a napot, amelyen dolgoznia kellene.

A katonai büntetőreform.

Írta: DR. VITÉZ KECSKÉS JÓZSEF
százados-hadbíró, esendőrügyész.

(Befejező közlemény.)

Nem érinti azonban ez a rendelkezés a büntető-törvénynek és egyéb törvényeknek azokat a rendelkezéseit, amelyek főbüntetésként pénzbüntetést határoznak meg. Új főbüntetéseket tehát mint pénzbüntetéseket a szóban levő törvény nem hoz be. Csupán összegszerűségében intézkedik általánosan az 5. §. A II. Bn. szerint kötelező a pénzbüntetés kirovása a vagyon elleni bűncselekményeknél és minden olyan bűncselekménynél, amelyet jogtalan haszonszerzési célból vagy nyereségvágyból követtek el. Ellenben kirovató minden más esetben. Ez a bírói szabadmérlegelés körébe tartozó hajlékony, rugalmas rendszer a törvény 4. §-ában odáig ment, hogy szabadságvesztés büntetés mellőzésével főbüntetésként megfelelően súlyos pénzbüntetést alkalmaztat, ha az elítélt egyéniségére tekintettel úgy találja, hogy megfelelő súlyos pénzbüntetéssel éppen úgy, vagy még érzékenyebben büntetheti meg, mint a cselekménnyel arányban álló rövid tartamú szabadságvesztéssal.

Az 5. §. büntett miatt maximálisan 20 ezer pengő pénzbüntetést enged kiszabni. Maga az igazságügy-miniszter is eredeti javaslatában először 100, majd 50 ezer pengőt indítványozott. Hogy mégis az előbb említett összeg találtatott helyesnek, annak legfőbb oka az, hogy szabadságvesztéssal mellékbüntetéseként jöhet csak számításba, mert a 4. §. szerint

a pénzbüntetés csak vétséget vagy kihágást büntető szabadságvesztés helyettesítése lehet s mint mellékbüntetés, mérsékeltnak alig mondható.

Érdekes megemlíteni, hogy a terhelt valószínű átlagos jövedelmét a bíróság a terhelt vallomása alapján is megállapíthatja, ha csak a beszerzett vagyoni bizonyítvány adatainak, vagy a bíróság előtt ismert egyéb adatoknak figyelembevételével aggályosnak nem mutatkozik.

Az előző jogállapottal szemben változás, hogy a honvédbíróságok által kiszabott pénzbüntetések és bírságok a honvédelmi miniszter úr által megjelölt jóléti intézményekre lesznek fordítandók.

A honvédbírászkodás gyakorlatában pár év óta újra alkalmazásba vett házfogság az új Kbtbk-ban kiterjesztést nyer, amennyiben tisztek, hasonállásúak egyhavi fogház- — elzárás- — büntetésüket tölthetik lakásukon, de viszont külön büntető szankcióval látja el, ha az illető a lakását elhagyja és látogatókat fogad, 1—3 havi fogházzal rendeli büntetni a Kbtbk. 125. §-a a házfogság szabályainak megszegését. Ismétlem, hogy az ítélet fogház- vagy elzárásbüntetésre szól ekkor is és csak a végrehajtása fogantossítottatik házfogságként.

Nálunk teljesen új a feltételes szabadságrabocsátás intézménye.

Ez alatt értjük azt, hogy a büntetés bizonyos idejének (háromnegyedének) letöltése után az elítélt jó és szorgalmas magaviselet esetén szabadlára helyeztetik s ha a büntetése hátra levő tartama alatt nem követ el bűncselekményt, a büntetés további részétől mentesül.

A büntetések felfüggesztése szintén javító irá-

Eger várának betörése.

írta: ENGELMANN ANDOR g. zászlós.

Bevallom őszintén, hogy most csalok. Csalok, mert az írásom címéből az olvasó azt képzelheti, hogy most híresneves Eger várának bevehetetlen tornyairól, jó Dobó István, Bornemissza, Mekcsey és a többi jeles vitézek törökverő tetteiről fogok zengeni kobzos éneket.

Nem. A jelenben maradok.

És bár a jelenben játszódott le eme szomorú történet, azért az egeri vár mégis csak belekapcsolódik a tragédiába. Sőt, itt fog csattanni a dolog. És ennek a csattanó végnek lesz a következménye ama hétnapi magánfogság, amelyet Hlupák János olyan mártírlélekkel viselt el.

*

De talán ne másszunk bele mindjárt a szomorújáték gyomrába. Kezdjük az elején.

Előrebocsátom, hogy bár csak közvitézi sorban leled-

zett eme bizonyos Hlupák János és acélzöld paroliján nem fehérlett még egy árva csillag sem, azért volt majdnem akkora híre és neve a 11-es utászoknál, mint teszem fel annak a Krisnamurthi prófétának. Mert Hlupák János egyéniség volt, kialakult világszemlélete volt. Hlupák Jánosnak elvei — igen, ez a helyes kifejezés — kiforrott elvei voltak.

De kár ennyit beszélni; megmondom egyszerűbben: Fösvény volt Hlupák utász.

Ez a szó, hogy „fösvény”, nem jellemzi azonban kellőképpen történetünk hőjét. Az új embertípus, a csak maga-magának élő, csak maga-magának gyűjtő, anyagi, pénz után csörtető ember kimagasló példánya volt Hlupák János. Hozzá képest ama bizonyos Harpagon tékozló fráter volt. Mint vérszagot szimatoló oroszán kapta fel a fejét a Szolgálati Szabályzat 132. pont, 1. bekezdésének magyarázata közben, amidőn a főhadnagy úr azt iskolázta, hogy a legénységi szobák férőhelye akként szabandó ki, hogy minden emberre 15.3 köbméter levegő jusson. Hlupák az oktatás végeztével pedig elrohant a kantinba és egy collstokkal tért vissza. Nem szólt senkinek, hanem a földrehasalva, meg fegyverpolcára felmászva centiméter pontossággal mérte meg a férőhelynek kerületét. Számolt, számolt egy Kincses Kalendárium hátlapján, míg végre elkeseredve csapta tenyerét a padlóhoz, hol hasmánt fekvé számolt:

— Hianyzik belule fél kebmiter...

Mert ami dukál, az dukál. Hlupák tehát menten fel is jegyezte a kalendáriumba, hogy a honvédelmi kincstár tartozik neki egy fél köbméter levegővel. Legalább is Kominyár György állította, hogy látta ezen tételt a nap-tár „Kint lévő követeléseim” rovatában szerepelni.

nyú, amennyiben 3 évi próbaidő eltöltése esetén, ha az illető ellen bünvádi eljárás nem volt folyamatban, az ítéletet nem lehet végrehajtani. Ez bármilyen üdvös intézkedés a jelenlegi jogunkhoz képest, nem igen fog a jövőben — az alábbiak szerint — nagyobb alkalmaztatásnak örvendeni. Eltekintve ugyanis attól, hogy csak az egy hónapot (időközben az 1930: XXXIV. t.-c. 124. §-ával módosítva: 3 hónapot) meg nem haladó tartamban kiszabott fogház- vagy elzárás- és pénzbüntetésre vonatkozik, a törvény azon feltételekhez köti, hogy különös méltánylást érdemlő okok szóljanak mellette, az elítélt összviszonyait figyelembe véve, kedvező hatásra nyújtson kilátást és ami a legfontosabb, katonai fegyelmi tekintetek se álljanak útjában. Ha most még arra tekintünk, hogy a felfüggesztés a mellékbüntetésen kívül az ítélet egyéb rendelkezéseire nem terjed ki, így hivatalvesztésre, lefokozásra stb. igen-igen ritkán jutunk abba a helyzetbe, hogy ilyen enyhe büntetéseket felfüggeszthesünk, mert ha lényegtelen a bűncselekmény, fegyelmileg intéztetik el, tekintve, hogy az 1930. évi III. t.-c. 4. §-a a fegyelmi elintézés körét tágítja, ha pedig súlyosabb következményeket maga után vonó cselekményről van szó, a fenti feltételek állanak útban. További korlát foglaltatik a 26. §-ban is, amennyiben a büntetést felfüggeszteni nem lehet, ha az elítélt előzőleg büntett miatt jogerősen el volt ítélve, vagy 10 éven belül fogház-, vagy egy hónapot meghaladó elzárásbüntetés volt ellenében jogerősen megállapítva, kivéve, ha az kegyelem útján elengedett és végül, ha az elítélt a cselekményt aljas indokból követte el. Az az ellenvetés sem állhat meg, hogy kihágás miatt kiszabott fogságbüntetés is felfüggeszt-

hető egy év tartamra, mert a fegyelmi fenyítő szabályzat rendszere lehetővé teszi a legenyhébb elbírálást és csak ott engedi a fenyítést alkalmazni, ahol enyhébb eszközök alkalmazása eredményre nem vezetett, miből következik, hogy a büntetés felfüggesztését involváló okok az enyhébb (pl. megfeddés stb.) fenyítés nem alkalmazását eredményezik. Hogy mást ne említsek, ennek azon generális elv is ellene szólna, hogy a fenyítés lehetőleg nyomon kövesse a bűncselekményt. Előttünk katonák, csendőrök előtt különben az is nyilvánvaló, hogy milyen akadályát képezi a mentesülésnek az, hogy a felfüggesztés tartama alatt folyamatba tett fegyelmi eljárás során alkalmazott fogságbüntetés a felfüggesztést megsemmisíti.

A büntetés ily feltételes felfüggesztése csak az erkölcsileg meg nem romlott, rendszerint első ízben elítélt egyénre nézve jöhet számításba, amikor is az akaratereje lesz próbára téve, hogy vissza tudja-e magát tartani a bűnisméltól. A törvényhozó intenciója ezeken felül, hogy a felfüggesztéstől az elítélt magaviseletére kedvezőbb hatás legyen remélhető, mint a büntetés foganatosításától.

A büntetből korrekcionálított vétség miatt megállapított fogházbüntetés, habár három hónál rövidebb időtartamban szabott ki, nem függeszthető fel. Ez a megszorítás ugyan a min. ind. szerint azért történt, mert csak kísérletképpen honosított meg ez intézmény, de úgylátszik, hogy 20 év tapasztalata sem volt elég a kísérletezéshez. Hasonlóképpen az államfogházbüntetés sem függeszthető fel (feltételes szabadság van). Ellenben a 29. §. utolsó bekezdése szerint a halmazati büntetés egy hónapon alul felfüggeszthető.

Végeredményében azért Janó mégiscsak megvolt elégedve a sorsával, mint olyannal. Csak egy dolog hatott rá búsítóan. Igen alacsony volt. Olyan aprócska volt Hlupák utász, hogy evezés közben csak a két ökle és a sapkája csücske látszott ki a csónakból, ha pedig kivonuláskor borjút kapcsolt a hátára, hát a hátbőrönd széle majd a térdét verte, a borjúra kapcsolt csákány pedig csaknem a földet söpörte. Ám Hlupák nem szépérezéki szempontokból kifolyólag kifogásolta természetének csekély voltát, hanem ismét csak hitvány anyagiak miatt. Amint ez a későbbiek során be is igazolódik:

Hlupák Janó tót legény volt. Szolgáljon azonban vigasztalásul, hogy históriánk második számú hőse, Kominyár Gyuró, az ádáz intrikus, ugyancsak a Szvatoptluk törzsökéről kihajtott rügyeknek volt egyike. Egyéb-ként merő ellentéte Hlupáknak. Ez talán abban leli magyarázatát, hogy míg Hlupák „alulról” jött, Békés megyéből — lévén ő alföldi tót —, addig Kominyár Turóc megyéből lógott át a demarkáción, nem kívánván a pemákhadseregben semmiféle katonai szolgálatot teljesíteni. Tehát ellenkező irányból jött: „Felülről”.

Kominyár György utász jellemző tulajdonsága volt, hogy állandóan ravaszságokon törte a fejét, megindítóan jámbor pofákat tudott vágni és hallatlanul könnyelmű életmódot folytatott.

Igen, Kominyár úr volt! Bökezű, adakozó, fölényes világhi, — amíg volt pénze. Zsoldfizetéses napokon finom Király-cigaretta lógott hanyagul a szájában, a kantinban pedig fitymálóan kortyintott le akár egy féldecit is a császárkörtéből. De rövid napokon belül már a szilvápalinka felé is csak vágyódva pislogott és sodort cigaret-tájában rendszerint több volt a falevél, mint a limitó-

dohány. Érthető talán, ha ilyen körülmények között Hlupák Janó — aki halványzöld fuszeklika gyűjtögette a zsoldját — mélységes megvetést érzett a tékozló életmódot folytató Kominyár iránt.

Ott kezdődött a dolog veleje, hogy Gubás törzsörmeister úr kihirdette esti parancskiadás után, hogy másnap reggel kivonulás előtt megszemléli a puskákat. Akinek a puskáján pedig akár makulányi rozsdát is talál, annak... és itt hosszú felsorolása következett az indokoknak, amelyeknél fogva a delikvensnek célszerűbb lett volna esetleg világra sem jönnie.

Kominyár Gyurót, a léhát, mélyen megrendítették eme másnapi kilátások. A legénységi szobába érve, sűrű tarkóvakarás és rövid lelkitusa után leemelte a fogasról a puskáját, kihúzta a záródugattyút és félszemét behúnyva belekacsintott a csöbe. Aztán nagy nekikényszeredve előszedte a tisztítószerelekét és kőccal, ronggyal, puhafával úgy kisubickolta a löfegyvert, hogy rá sem lehetett ismerni. No, még csak egy kis fegyverolajjal kell vékonyan bekenni. Belenyult a zöldrepingált ládjába és egy néhai alsónadrág-alkatrész, meg egy törött fogkefe társasága mellől kiemelte az olajosüveget. Illetve kiemelt onnan egy üres üveget. Mert abban bizony egy cseppnyi olaj sem volt. Elfogyott.

Hlupák János ezalatt ott ült komoly képpel a ládája szélén a szomszédos ágy mellett. Éppen fontos művelet tartotta elfoglalva. Egy hatalmas flaskából — lehetett vagy félliter — fegyverolajat csurgatott egy vékonynyakú kisebb üvegcsébe. Aranysárgán folydogált az olaj a két üveg között és látszott Hlupákon is, hogy kéjeleg a gazdagságában. Mert ő üzleti szellem volt és „en gros” vette az olajat, tudván, hogy így olcsóbb. A félliteres tartalék-

Pár példát felhozok a gyakorlatból a felfüggesztés alkalmaztatására: Vádolt tette gyermekcsiny jellegével bírt, a tettes nagy családja szégyennek lenne kitéve, érthető elkeseredés stb.

A 26. §. 3. pontjánál kiemelendő, hogy a kir. Kúria állandó gyakorlata szerint a vagyoni haszon célzata magában még nem aljas indok.

A polgári Btk. és Bn. mintegy 12 vétségnél ismeri csak a kísérletet. A Ktbt. 32. §-a kivétel nélkül bünteti a katonai vétség kísérletét. Természetesen a Btk. 65. §-ának 2. bekezdése áll ezután is, hogy t. i. a büntett kísérlete mindig büntetendő.

Mint hogy a kísérlet lényege az illető tényállás véghezvitelének megkezdésében áll, vagyis több az előkészületnél, kevesebb a befejezésnél, a kísérleti cselekmény már nem egyszerű veszélyeztetése a jogtárgynak, hanem annak határozott és valószínű megátámadása, mely vagy maga is jogsértést hoz létre, ami azonban a befejezettnél csekélyebb, vagy oly közvetlen veszélyt tartalmaz a jogtárgyra, melyből a valószínű sérelem csak valamely a cselekvő akaratán kívül közbe jött gátló ok miatt nem következett be. A katonai érdekek nem tűrhetik, hogy akár a tettes alanyi bűnössége, szubjektív veszélyessége, vagy a jogsérelem, illetve a jogtárgy közvetlen veszélyeztetése a büntetéstől ment maradjon. Ebben a körülményben van a magyarázata a katonai vétség kísérlete büntetésének.

Természetesen a gondatlan, pillanati és mulasztási cselekményeknél a kísérlet fogalmilag kizárt a katonai vétségek tekintetében is.

A katonai vétségekre is áll azonban a Btk. 67. büntetlenséget biztosító §-a.

depóból kéthetenként megújította a kisebb üvegből elhasznált mennyiséget. Szóval belterjes olajgazdálkodást folytatott.

Kominyár György, a tékozló pionér sóvárogva nézte szomszédja dús olajforrását. Hirtelen magára öltötte a legjámborabb ábrázatát és előszedte a leglágyabb hangszálait:

— Braticsku, adj nekem egy kis olajat — és már nyújtotta is az üres üveget.

A nemes adakozásra szólító felhívás pusztában elhangzott szó maradt. Hlupák, az olajkirály, még a fülét sem bojszította. Kominyár azonban nem hagyta annyiban a dolgot:

— No... adj már kicsi olajocska...

— Nyem! — mondta kategórikusan az olajmágnás.

— Noo... hát mir nyem?

— Vegyel magadnak pénzedbul.

Azzal bedugta a ménkü nagy üvegbe a dugót, még rá is kötözte, aztán elrejtette mélyen a szalmazsák-nyílásba. Ott tartotta, mivel a ládjába nem fért bele. És rá sem nézett Kominyárra.

Elmult a baljós ígérte fegyvervizit.

A második század öreg legénysége jelen pillanatban kint ül az udvaron és déli pihenőt tart. Sziesztáznak, miközben Misler Lajos utász — civilben borbély és fodrász — éppen előadást tart az úridivatról, mint olyanról. Mert Misler utász elismert divatfejedelem a második századnál. Igaz, hogy kisse már túlzásba is viszi. Így például nadrágszík helyett tüntetőleg hózentrágert hord és vasárnaponként halványlila zoknikat visel. Most is éppen a zokni előnyét igyekezik a hallgatóság előtt kidomborítani

A polgári büntető törvénykönyvvel szemben újnak látszik, de a régi büntető törvényünkkel azonos a katonai büntető törvénykönyvnek az a rendelkezése, hogy a sajtójogi bűncselekmények tekintetében a kollektív, vagyis együttes felelőség fog alkalmaztatni, szemben a fokozatos felelőséggel.

Nézzük ennek a kérdésnek a mibenállását?

A sajtótörvény szerint a sajtó útján elkövetett büntett, vétség vagy kihágás miatt elsősorban a szerző, másodsorban a felelős szerkesztő, ha időszaki lapról van szó és azután a kiadó, végül a nyomda, vagy más többszörösítő vállalat tulajdonosa, a felelős. Jelenti ez azt, hogy az általános büntető törvények rendelkezései ellenére ezekben az esetekben, ha a szerző büntetőjogilag felelősségre nem vonható, a sorban utána következő kiadó, illetve időszaki lapnál a felelős szerkesztő felel a közleményért s vice versa, ha a szerző büntetőjogilag felelősségre vonható, a sorban utána következők valamennyien mentesülnek a büntetés alól.

Különösen a baloldal részéről igyekeztek a törvény tárgyalása alkalmával a fent elmondottakat úgy feltüntetni, mintha az a polgársággal szemben ismét kiváltságot jelentene. Pedig ha teljesen tárgyilagos szemmel nézzük, alapjában nemhogy kiváltságos helyzetet nem jelent számunkra, hanem egyenesen hátrányt okoz. Hol lehet ott előnyt felfedezni, ahol a bűncselekményben minden közelebről és távolról részest egyformán eléri az igazságszolgáltatás sújtó keze? Nem ott-e, ahol ez ki van zárva, a polgári fokozatos felelőség mellett? Igenis, mi katonák vádolhatnánk meg a minket vádolókat, hogy náluk van a privilégium, a kiváltság; ott, ahol egy ember

és Hlupák Jánossal szenvedélyes vitába elegyedik, midőn Kominyár György megjelenése hirtelen más mederbe tereli a társaság figyelmét

Kominyár barátunk a gyengélkedőszoba irányából jött, csak úgy csöndeskén. De amint keresztülszökött az udvaron, rejtelem volt minden lépése. Ráadásul még egy fantasztikus kinézésű papírcsomag is volt a kezében, melynek alakja már előre vita tárgyát képezte. Egyesek pálinkásüvegnek nézték, mások viszont beburkolt kézigránátnak.

Misler oda is szólt:

— Te, mi az ördögöt viszel?

Kominyár megállt, szeméit égnek forgatta, még jobban a hóna alá szorította a különös izét s manesáival tiltakozó gesztust csinálva, csak ennyit felelt:

— Hádítitok...

És már libegett is volna tovább, de egyszerre körülfozták s faggatni, nyaggatni kezdték a hádítitok felől, bár a bölcsőbbek előre sejtették, hogy Kominyár valami korszakalkotó gazemberségre készül, mert akkor szokott ilyen ájtatos képeket vágni.

Gyuró még jobban meggömbölytette nemesen ívelt hátát és csak hosszas kapacitálás után kezdte halkan mesélni, hogy a zászlóaljorvosfőnök úr őt — mint közismerten megbízható harcost — lehívatta és épp e minutumban nyomta a kezébe ezt a papírba bugyolált üveget azzal, hogy: „Fiam, Kominyár, rögvést öntsöd ezen üveg tartalmát a kanálisba, de még az üveget is dobjad jó meszszire”. Mert ugyanis — suttogta Kominyár — az orvosfőnök úr kifundált egy olyan csodaszert — itt van e, ebben az üvegben —, melyből, ha valaki reggelenként megiszik egy kupicával, hát két hét alatt úgy megnő, mint egy... mint egy marha. És hogy az orvosfőnök már kísér-

büntetése minden más részes büntetését expiálja.

Mindentől eltekintve, a katonai érdekek nem tűrhetik, hogy — még ha oly hátrányos is — csak egy személy legyen a sajtójogi bűncselekményeknél felelősségrevonható, hiszen hogy más indokát ennek ne említsem, fegyelmi szempontok engedhetnék-e, hogy valaki, bárha csak sajtóbűncselekményt is büntetlenül elkövethessen, akkor, amikor sokszor az ily bűncselekmények hatványozottabb mértékben károsak a közre és az országra nézve.

A 35. §. szerint a felbujtás kísérlete büntetendő. A Btk. szerint, ha valaki egy más egyént büntett, illetve vétség elkövetésére reábír és az az egyén a bűncselekményt elköveti, akkor mindkettő (a felbujtó és tettes) ugyanazon tétel alapján büntetetik. Ha azonban a felbujtott egyén bármi okból visszalépett, a felbujtót nem büntetik. Nem lehet kisebb a felbujtó vétkessége azáltal, hogy a tettes a véghezvitelben megakadályoztatott, holott ő maga a bűncselekmény végre nem hajtását nem akarta. Ezen civilis büntetőjogi hiányon segít e §.

A becsület fogalma az egyes korok, társadalmi osztályok felfogásbeli különbözősége folytán nem egy állandó értékelés, hanem különböző aszerint, hogy az emberiség fejlődésében haladás, vagy visszaesés mutatkozik, a világnézeti szempontok változnak, a kulturáltság előbbre halad, vagy visszaesik, stb.

Ha a becsület védelmére tekintünk, azt is változónak találjuk történeti értékelésében. Elég legyen például a középkorra rámutatni, amikor is elképzelhetetlen volt egy nem nemes emberrel való párbajozás, vagy hogy ugyanakkor, amit most bűnvádi útra terelünk, nemcsak erkölcsellenek nem tartottak, de

letet is végzett a Czopák főtisztelendő úr mopszli kutyájával, minden reggel belediktált a derék mopszliba egy stampedlival a csudabalzsamból és a kutya akkorára megnőtt, mint egy bikaborjú, úgy hogy ki kellett vinni a lőtérre agyonlőni, mert a végén majd akkorára dagadt volna, mint egy elefánt és az Isten se bírta volna kosztal. No és — itt már csak lehelte a szavakat Kominyár — nagy most az ijedelem a géhában, hogy mi lesz, ha az utászok fognak így megnövekedni? Ki bírná azt menázsival?! Ezért kell megsemmisíteni a csudabalzsamot. De egy szót se senkinek, mert ezt is csak a második századnak árulta el kivételesen.

Igy Kominyár és körülnézett.

De hát ez már sok volt. Ekkora falhozállítási kísérletre senki sem volt elkészülve. Egyesek egész tiszteletteljes pilantásokat vetettek a délceg tóra, mint a hazugságok verhetetlen rekorderére, mások csendes vigyorgással adtak kifejezést jogos kételyüknek. Mert hinni persze senki sem hitt. Azaz, hogy...

Megszólalt a dugótermetű Hlupák, aki szintén egyike volt a hallgatóknak:

— Gyere sag, Gyuro komam, mondog valamit.

Eltávoztak együtt. Az udvarlépcsőn már karonfogva haladtak, sőt Hlupák udvariasságból még a csudabalzsamot is segítette vinni és a saját hóna alá szorította, miközben valamit magyarázott. Később a kiküldött kémek azt a hírt hozták, hogy Kominyár díjtalanul Hlupáknak ajándékozta a pusztulásra ítélt növesztőbalzsamot.

Mindössze az történt, hogy Hlupák gondolkozni kezdett a Kominyár által leadott mesén és elhatározta, hogy megkaparítja a kérdéses csodaszert, mert — morfondírozott magában — ha Kominyár hazudott volna is, hát

egyenesen virtust csináltak belőle. Mint egy napilapban olvasom, az indiai „vadnyugat”-on, például az afgán határon, ahol a pathánok élnek, az életrend egyik sarkalatos illemszabálya ma is a vérbosszú. Nemcsak családok, hanem egész falvak, sőt törzsek is harcba keverednek e privát ügyek miatt.

Mindebből is látható, hogy sem a becsület fogalmát abszolúte meghatározni, sem annak védelmére egy kizárólagos szabályt felállítani nem lehet.

A polgári törvények figyelmen kívül hagyják jelenleg is a becsületnek párbaj útján való megvédelmét, helyesebben a becsületsértésnek megtorolhatóságát, míg bizonyos társadalmi rétegek magukra nézve most is kötelezőnek ismerik el. Ezért a katonai büntetőtörvénykönyv e fölött szemet annyival inkább nem húnyhat, mert reánk nézve kötelező a becsületügyi szabályzat, amelynek értelmében a párbaj esetenként mellőzhetetlen.

Az új katonai büntetőtörvény lentebb idézendő paragrafusában az az ellentét tüntetetik el, hogy aki előljárója szolgálati parancsára becsületének védelmében párbajozásra utasítatik, tehát ami elől lényegbe vágó hátrány nélkül nem térhet ki, ezért felelősségre vonható ne legyen.

Ehhez hasonló rendelkezés a régi, úgynevezett katonai büntetőtörvényben nem volt.

A Ktbt. 38. §-a a következőket tartalmazza: nem számítható be a cselekmény:

1. annak, aki azt előljárójának vagy felettes hatóságának szolgálati parancsa folytán abban a meggyőződésben követi el, hogy arra kötelezve van;
2. annak, aki azt hivatásának szabályszerű gyakorlása közben kötelességszerűen követi el;

mi történhetik? legfeljebb eredmény nélkül issza meg az üveg micsodát. Mit árthat az? De viszont az is megtörténhetik — csodák mindig történhetnek —, hogy Kominyár igazat mondott s a balzsam használni fog. Megnövekszik testi arányaiban. Ezzel együtt fog járni a dupla menázs, új ruhát, csizmát, köpenyt kérhet magának kihallgatáson, ha a mostaniakat kinövi.

Hlupák ivott. Ébresztő előtt, mikor azt hitte, senki sem látja, benyúlt a párnája alá, kihúzta a papírba csavart és cukorspárgával sűrűn keresztülkötözött mopszlinövesztőt és nagyokat kortyintott belőle. Az utászok ilyenkor a pokrócuk alá röhögtek, mert Hlupák vagy tíz napja furulyázott az üvegen, de eredmény még nem mutatkozott.

Egy szép napon azonban belefagyott a nevetés a kárörvendezőbe. Mert mi történt? Hlupák gögös mozdulattal mutatott a pantallója szárára. Igen, a pantalló tegnap még sarkig lelógott és most — alig ért a csizmakéreg közepéig. Hlupák tehát — ebből következtetve — legalább háromujjnyit növekedett. No, most vigyorogjatok!

Délben Hlupák nem akart ebédkiosztásnál a régi helyére, a sor végére állni, mert csak a vak is látja — úgymond —, hogy vannak itt nála kisebbek is.

Parancskiadásra felkészülve várakozott a legénység a szobában, midőn kinyílt az ajtó és megjelent Spulni utász, aki a zászlóalj-szabóműhelyben dolgozott, lévén ő polgári életben is mestere a tűnek. Természetesen harsány mekegés fogadta a közkedvelt századkecskét, aki odament a ládájához s egy üvegből felhajtott valamit egy kupicával. Aztán Hlupákhoz fordult:

— No, jól felhajtottam, mi?

— Sag úgy felhajtom én is, mint te.

3. annak a katonai egyenruhát viselő tisztnek (tisztjelöltnek), aki a becsülete ellen más személy jelenlétében intézett jogtalan támadás folytatásának megakadályozása céljából az őt megillető fegyvert azonnal használja, feltéve, hogy ezt a célt másként nem érthette el és hogy a fegyverhasználatában az elkerülhetetlen szükségesség határát nem lépte át.

A vita pergőtüze e körül mozgott, míg végül is megszavaztatott.

Helytelenül szembeállított a tiszt becsületét a polgári becsülettel, mondván, hogyha a polgári egyén becsületében megtámadtatván, csak a jogos védelem korlátain belül védekezhetik, miért kell a tisztikarnak több jogosítványt adni ennél? Miért ruházzuk fel a tiszteket már verbális injuria esetén a reális injuria kivédésének eszközével.

Hasonlóképpen felhozott még érvelést, hogy az idézett 38. §-ban foglalt intézkedés révén az annyira óhajtott jogegyenlőség elve csorbát szenved.

Mindezen legfőbb argumentumok nem lehetnek irányt adók a kérdés eldöntésénél. Ugyanis a katonai részről sohasem fog ellenvetéssel találkozni az, ha a polgári büntetőtörvénybe is felvételik hasonló rendelkezés, minélfogva azon vád, hogy mi jogtöbbletre, privilégiumra törekszünk, önmagától elesik. Az már azután más lapra tartozik, hogy maga a polgári társadalom is megkövetelné-e a hasonló rendelkezés életrehívását, tekintve, hogy polgári oldalról is megállapítható elfogulatlanul, miszerint a polgári társadalom egyedei még egyáltalán nem érettek meg ilyen, vagy ehhez hasonló elbánásra. Magasabb műveltség, homogénebb társadalmi rétegződés, egyöntetű szellem és felfogás stb., stb., mind nélkülözhetetlen fel-

tételei az ily szabályoknak, s bizony nem szorul magyarázatra, hogy a mai polgári társadalomban ez nem található fel és nem fog a jövőben sem feltalálni.

Önbíráskodás a szóbanlevő szabályozás, állapítják meg az ellenvetők. Hát a Btk. 79. §-ában körülírt jogos védelem nem hasonlatos-e ehhez és ott a hitetlenkedők nem aggályoskodnak, hogy az is önbíráskodásra vezet.

És csodálatos, hogy azok szájából, akik a leghevesebben támadták például a tiszt becsület védelmét célzó fegyverhasználatot, nem hallatszott egyetlen szó sem, hogy a katonai büntetőtörvényben igen sokszor hatványozottabb szigorúság jelentkezik, mint amilyen szigor a polgári büntetőtörvényben van.

Már pedig ha teljesen tárgyilagosak akarunk lenni, meg kell mondani, ha a jogfosztások mellett jogtöbbletet, privilégiumot is nyerünk, áll fenn a jogegyenlőség s tölthetjük be azt a kiváló szerepet, ami hivatásunk révén minket megillet, hogy „az állami tekintélynek legexponáltabb képviselői” egyike legyünk.

A katona a hadsereg tagja s egyenruhában különösen a hadsereget személyesíti meg, tehát fokozottabb védelemre is számíthat.

A 39. §. és az utána következők a fiatal korúakkal szemben tartalmazzak intézkedést. Nagyjában egyezik a civil Btk-vel. Lényeges és elütő az a szabály, hogy katonai büntetés esetén a 49. §. értelmében halálbüntetés is alkalmazható fiatalkorúval szemben és pedig a 12. életévét betöltött büntetőjogilag felelősségre vonható fiatalkorúval szemben.

A különös részben foglalt katonai bűncselekmé-

— No, az ördög dolgozzon ezentúl neked! — mondta a dühös kecske.

— Te dolgozzal nekem? ... hat mirul beszílsz te?

— Hát te miről?

— Én a pálinkáru, amit most legurguláztál.

— Én meg a pantallódról, amit tegnap takarodó után hozott fel az ügyeletes. hogy hajtsak fel belőle három ujjnyit, mert nagyon hosszú neked.

Rettenetes hahota tört ki a megrökönyödött Hlupák körül. Az ablakok is remegtek az irtózatos kacagásban.

Hlupák pedig csak állt... állt és arra gondolt, hogy ki is volt tegnap ügyeletes? Persze! Kominyár!... Kominyár, az átkozott... az álnok barát... És valami szörnyű gyanutól üzetve, odarohant az ágyához, kiráncigálta fejkendője alól a csodabalsamot és mint egy dühös komondor, úgy tépte, szaggatta róla a kilószámra rácsavart ujságpapírt és cukorspárgát... S ott állt előtte az inkognitójától megfosztott üveg, hasán a jólismert címkével: „Garantált finomságú FEGYVEROLAJ”. A saját félliteres flaskája! Kominyár, a nyomorult, kilopta a szalmazsákból és megitta vele az egészet, már alig lötyög egy ujjnyi a fenekén. Nem ismerte meg az ízt, honnan is ismerhette volna, mikor még sohasem ivott puskaolajat! Hazudott, hazudott az aljas Kominyár a mopszlivall és még a pantallóját is felszegette! Egy félliter puskaolaj! Hát azért mondta a gazember, hogy ne csavarja le a papirost az üvegről, mert elmegy az ereje. Megitta a féltve őrzött olajat... és micsoda íze volt? Mint a petróleum... brr... de a kár, az anyagi veszteség!... Hát túl lehet ezt élni?!

És ebben a tragédiát lehelő pillanatban megesisikordult az ajtó és megjelent benne Kominyár György utász. Megállt, körülnézett és olyan jámbor pofát vágott, mint

egy anyai ölben ringatózó csecsemő. Nem tudván, hogy aljas cselszövése immáron napvilágra került, egyenesen Hlupák, édes-egykomája felé tartott...

Hlupák felüvöltött. Megragadta a leleplezett ál-balsamos üveg nyakát, megkavarta maga fölött a levegőben és a másik pillanatban már repült is a félliteres, szörnyű zúgással a Kominyár feje felé.

Igen, csak a feje felé és nem a fejéhez. Mert Kominyár, mint jó katona, egy pillanat tizedrésze alatt átlátta a helyzet veszélyes voltát; villámgyorsan „feküdj”-öt csinált és a mopszlinövesztő flaskó süvöltve csapott be a falon függő történelmi képsorozat „Eger vár ostroma” című csatajelenetének kellős közepébe. A dicső harcot megörökítő falikép üveglapja ezer darabra pattanva, iszonyatos csörömpöléssel hullott a padlóra.

*

Ott voltak a „balszárnyon” másnap mind a hárman: Hlupák, Kominyár és az „Eger vár ostroma” című kincstári csatajelenet. Ezt Hlupák szorongatta balkezeinek egyikében, mint bűnjelet. Aztán felcsendült egy kellemes torokhang:

— Szaszaados úr, Hlupák János utász alaszatosan jelentek, kihallgatásra vagyom rendelve.

— Miért?!

— Szaszaados úr, alaszatosan jelentek, mert beförttem az Eger varaba...

— S mi volt az ok, mely önt e betörésre készítette?!

Hlupák ijedtében csuklasi rohamot kapott, midőn meghallotta, hogy a századparancsnok úr őt az „ön” megszólítással tünteti ki. Ennek nem jó vége lesz! De azért

nyekre vonatkozó fejtegetés helyett összefoglaló módon a régi és új katonai, valamint a polgári büntetőtörvénykönyvek közötti mélyreható eltéréseket:

Szabatosabb, modernebb büntetőszabályaink lesznek a régiéknél.

az elévülés feltételei lényegesen enyhülnek s az idejükmúlt köz- és magánjogi fogalmak eltűnnek.

A halálbüntetés kiszabása lényegesen kevesebb esetre korlátozódik s általában a büntetési tételek mérvei csökkentek.

A párbajt a régi törvény általában erősen büntette; ezentúl meg lesz adva a törvényes lehetőség ahhoz, hogy a szabályszerűen párbajozók mentesüljenek a törvényes következmények alól.

Az új törvény szerint a polgári egyénekre inkább kiterjednek, illetve kiterjeszthetők a katonai bírászkodási szabályok.

A sajtóbíráskodásnál a közönséges büntetőszabályok maradnak irányadók továbbra is, de a polgári büntetőtörvények fokozatos felelősségi rendszere nem vétetett át.

A polgári büntetőtörvénykönyvvel szemben tisztek és tisztjelöltek úgy, mint eddig, verbális injuria esetén is jogositottak maradnak a becsület védelmében a fegyverhasználatra.

Az állam iránti hűségbe ütköző bűncselekmények köre tágabb lesz, úgyszintén az államot veszélyeztető idő meghatározása is.

Ujszerű intézkedést kapunk a büntetések felfüggesztésében, a feltételes szabadságra bocsátásban és az összbüntetésben.

A polgári büntetőtörvényekkel ellentétben, a katonai bírászkodásban a fiatalok nem élvez olyan

nagymértékű különleges elbánást, sőt a privilégizált-ság néha teljesen eltűnik.

Viszont további kívánalmak: a büntettes érdeke helyett az állam érdeke legyen mindig és kizárólag szem előtt tartandó, pl. a bűnhalmazat ne vonja maga után a büntetés enyhítését összbüntetés alakjában.

A részegség csak igen-igen kivételes esetekben szolgáljon enyhítő körülményként.

A visszaesésnél az elnézés, megbocsátás helyébe a szigorú megtorlás lépjen.

Az elítélt, amennyiben keresménye nem fedezné és vagyoni viszonyai megengedik, tartási díjat fizessen a kincstárnak.

A pénzbüntetés maximuma a bírói ítélkezésnek tartassék fenn.

A katonai és polgári büntetőjogszabályok alkalmazásánál az okvetlen szükséges és feltétlen jogegység biztosítása.

Végére érve ezen közleménynek, elfogulatlanul megállapíthatjuk, hogy a katonai büntetőtörvénykönyv idő- és szükségszerű, nagy hiányt pótol, jogászai szempontból pedig igen kiváló munka és nagy lépést jelent előre a jogfejlődés terén, nagymértékben elősegíti azt a célt is, hogy harmóniát hozzon létre a polgári és a katonai törvények között s egyben a hadsereg erejét és belső értékét növelje és kívánhatjuk: hogy a jövő században egy esetleges újabb katonai büntetőtörvény létesítése alkalmával a katonai bírászkodásról is szintén oly elismerő, dicsérő, mondhatni, magasztaló kritikák hangozzanak, mint amilyent a törvényhozásban általában pártkülönbség nélkül hallani alkalmunk volt.

Három csendőr — háromszáz ember.

írta: BEŐTHY KÁLMÁN százados.

Előrebocsátom, hogy ha az alábbi esetben nincs meg a parancsnokban a hidegvér, azóta ez az eset lenne az ujságok szenzációja, nemcsak idehaza... És nem tudni, azóta hány család lenne gyászban.

A pilisszántói őrösök körlete erdős, hegyes, egyike az ország legszebb kiránduló vidékeinek. Télen, nyáron egyformán tele kirándulókkal, kiknek igen tekintélyes része, mondhatnám, inkább divatból, mint ész- és célszerűség-ből keresi fel úgy a Dobogókő pompás kilátást nyújtó ormát, mint a szépségekben gazdag és elragadó völgyeket, erdőket és forrásokat. S ha nem a természet szeretete viszi ezeket, akkor nyomukban ennek megfelelő rongálások, szemetet stb. lehet találni. Főként az erdőket kínozzák meg s ennek köszönhető, hogy igen sok tilos erdő és tilos út van a körletben s az erdőkben.

Egy ilyen tilos úton találkoztak január 9-én délután báró Orosdy erdejében ennek erdőőre, Wágner István és egy pilisszántói lakos, Skripek Márton. Utóbbi, mint odavaló, nagyon jól tudta az út tilos voltát. Mégis, mikor az erdőőr távozásra szólította, nekitámadt a botjával.

Az erdőőr puskája átalakított Mannlicher volt és mert az erdőben sok a vaddisznó, nyitott zárócsapóval cserkészett. Fiatal, erős ember. Skripek e puskát mindjárt megragadta balkézzelel és a másik kezében volt bottal ütéseket mért az erdőőr fejére s annak a fülét be is szakította. Az erdőőr a fegyverét igyekezett kiszabadítani a támadó kezéből s eközben a fegyver célgömbje annak kezét több

hősiesen elmesélte az egész históriát, nem hagyva ki Kominyár bosszúállásának indítókát, — a megtagadott olajgyorssegélyt, a mopszlit, a csodabalzsamot, a pantallót és a többi fontos részletet.

A százados úr vésztjósító csendben hallgatta végig a történetet, bár valószínű, hogy már előzőleg tájékozást szerzett Hlupák viselt dolgairól és közismert bajtársiaságáról. Rövid halogatás után ennyit mondott:

— Hm... nem hiszem, hogy akad még ember a huszadik században, akít így lóvá lehet tenni, mint önt, Hlupák János. Különben ez nem befolyásolja a fenyítés mértékét. Hét nap magánfogság.

Kominyár három napot kapott; ugyancsak a magánból.

De mielőtt levonultak volna a fogdába, még bementek mind a ketten a szobába a pokrócért. Hlupák oda fordult a társa felé:

— Te Kominyár! Há nyem sájnáltálák volna, de a fejedre húzhattám volna most a vizes lepedő...

Kominyár kérdőjellel görbült.

— Nono, — mondta most már úgy lóhátról Hlupák —, sag te bamuljal mostan artatlan pofaddal, de mit szóltá volna százados úr, ha jelentek neki, hogy nyem huszadik században csináltál te ilyen disznóság, hanem itten az övében, a második században! Nyem usztal volna ki belule sag ilyen három napocskával... Há?!?!...

Hátára dobta a kincstári pokrócot és olyan arccal vonult le a fogdába, mint az öskeresztények a Néró arénájába, akik még az utolsó pillanatban is megbocsátottak az ellenük vétkezőknek.

helyen behasította. (A vizsgálóbíró ennek láttán — senki más tanu nem volt! — nyomban tisztázottnak látta a helyzetet.)

E dulakodás közben a fegyver elsült és Skripeket hasba találta. Nyomban elvágódott és rövidesen meghalt. Az erdőőr a halottat otthagya, a hegyoldalról leszaladt a községbe az örsre, hol az őrsparancsnokhelyettes, Csala György törzsőrmester volt csak otthon. A többi négy fő szolgálatban állott. Egyik járőr, Kocsis György őrmester és Bus Mihály csendőr, a fentírt helytől légvonalban kb. 1½ km-re voltak egyik tereptárgynál. Onnan véletlenül látszott a két ember dulakodása, helyesebben hallatszott a kiabálásuk. A járőr alig hogy arra tekintett, a lövés is eldőrdült, tehát azonnal futólépésben oda igyekezett. Mire odaért, ott már csak a feltúrt havat s azon piros, nagy tócsában, vérében, Skripeket találta. Skripek már nem lélegzett. Botja mellette, vége letörve. Senki a közelben.

A járőr egyrészen látta az előzményeket, de persze még nem tudta, mi történt valóban. Ezért a járőrvezető jelentést írt, azt küldöncel leszalasztotta a kb. 3 km-re levő laktanyába. A jelentés így szólt:

„A Pilishegy déli oldalán, a Mária-képnél Skripek Márton pilisszántói lakost agyonlőve találtam. A helyszínen vagyok, kérek gyors intézkedést”.

Ezt a jelentést Csala törzsőrmester már útközben kapta, mikor a helyszín felé sietett. Mikor ugyanis az erdőőr az esetet neki jelentette, nyomban intézkedett, hogy az orvos menjen vele s miután az beteges — amit Csala tudott —, előfogatról is gondoskodott. De mert nem tudta még a laktanyában, hogy az esetről a Kocsis-járőr tud, arra is volt ideje, helyesebben gondja, hogy egy lovasküldöncöt szerezzen s annak a következő parancsot adta át írásban:

„Az őrsjárat portyázását szakítsa félbe és a Pilishegy déli oldalán, a Mária-képnél azonnal jelenjen meg!”

A lovasküldönc a megadott irányban elvágatott.

Csala törzsőrmester lezárta tehát a laktanyát és az erdőőrrel, valamint az orvossal a helyszín felé sietett. Vele volt egy esküdt és a kisbíró.

Itt közbevetőleg meg kell jegyezmem, hogy a lakosság tiszta tótajkú, meglehetősen elhagyatott és szegény. Szereti a kocsmát és szeret nem engedelmeskedni a törvénynek és hatóságoknak, minek jellemzésére ismét megjegyzem, hogy az 1930. évben 278 esetben 457 ember lett elővezetve. Az összalakosság 1750 fő.

Nem hagyhatom azt se ki e jellemzésből, hogy e lakosság 1922. évben a csendőrlaktanyát egyszer megtámadta s akkor a löfegyver hangja csendesítette le.

Csala törzsőrmester a helyszínen már másokat is talált. A lakosság rögtön megtudta a történeteket s özönlött az erdőbe. Mint a tűz terjedt a hír s a községben mindenütt megálltak a kezek és megdermedt minden arc. A hozzátartozók siránkozása, jajveszékése, a „Bozse moj”-kiabálások ráfeküdtek a kis falura s a nép, a gyermekek, mind tódultak a helyszínre. Már röpöködött a levegőben az erdőőr neve s a „le kell ütni!” — s az erdő hamarosan hangos lett. A hulla mellett állott az erdőőr reszketve, a három csendőr meg egymás mellett s velük szemben az úton nyomták, tolták fel egymást az emberek. Csala törzsőrmester azonnal átlátta a szükséges teendőit: tisztázatlan a helyzet, tehát elfogandó az erdőőr, biztosítandó a hulla és főként a helyszín! A helyszín mindenekelőtt. Igaz-e, hogy dulakodás volt? ... Az első pillantás és futólagos szemle azt mondta. De most nincs idő ezekkel törödni elsősorban, mert a nagy tömeg visszataratása

a legelső. Ha azt nem lehet, akkor vége a helyszínek, vége a hullának és vége lehet az erdőőrnek! Ezt mind meg kell akadályozni, a hozzátartozók jajveszékésétől még inkább felizgatott tömeggel szemben!

A tilos úttól balra szakadékos, jobbra meredek. Tehát jobbról várható egy esetleges bekerítés. Ezt bevarni: nem szabad!

Csala törzsőrmester ezen elgondolások következtetésével otthagya bajtársait, a hullát és az erdőőrt és a közeledő tömeg elé ment. Ötven lépésre mögötte a helyszín, tizenöt a tömeg. A tömeg izgatottsága nőttön-nőtt, mind hangosabb, mind követelőbb. Botok, vastag fagyalyak a kezekben s a szemekben elvakultság. Ekkor harsant közibük Csala törzsőrmester hangja:

— A törvény nevében, állj! Felszólítom magukat, távozzanak!

Mintha nem is nekik szólt volna. A hátullevők előrenyomták a tömeget s az előlévők ezt biztatásnak véve, csak annál hangosabbak lettek. Követelték az erdőőrt és a hullát. Hullott a „Gyilkos!” és a „Gazember!” az erdőőr felé és egy-két bot zúgott a levegőben. Csala törzsőrmester intézkedésére a vele volt esküdt és kisbíró szólt a tömeghez anyanyelvükön. A tömeg ugyane nyelven felelt vissza: „Az erdőőrt adjátok ide!” ... Akkor már dobálni kezdték az erdőőrt, egyre sűrűbben botokkal és galyakkal. Csak egy félméter s az eldobott fa a csendőrkalapot találja ... Csala törzsőrmester erre maga mellé parancsolta a másik két csendőrt. Azok futólépésben érkeztek parancsnokuk mellé.

Ekkor a nagy zajt felülharsogva vezényelt Csala törzsőrmester:

— Tüzelni! ... — A balkezek a tölténytáskára csapódtek, a tömeg tátott szájjal nézett és a fák között élesen hangzott a következő szó:

— Kész! ...

Mintha szemlén volna: egyszerre vágódott a három fegyver, egyszerre csapódott a závarzat.

Csala törzsőrmester jól számított. A vezényszó, a fesszes, bátor magatartás, a závarzat zaja azon pillanatban elérte a célt. A tömeg, a hangos, a vérre izgatott tömeg hanyatthomlok menekült. Ugrált le a szakadéka és tünt el a fák között. A három csendőr ott állott nyugodtan, a három puskacsó készen állott ... Megkönnyebbült a három derék csendőr. Mert bármennyire jogos lett volna ... mégis ... így jobb.

A tömeg elszéledt és lehúzódott a faluba. A helyszín megmaradt, a hulla is és az erdőőr is.

Nem céloim az egész esetet ismertetni, csupán a kritikus percekét akartam bemutatni. De hogy még valami tanulságot ezenkívül is szerezhessenek bajtársaim, elmondom még a következőket.

Az ügyben a vizsgálóbíró kiszállása szükséges volt, annak munkájához pedig a helyszín változatlansága kellett feltétlen. Csala törzsőrmester fenyőgalyakkal lefedte tehát azt, de mert a hegyek felett hófelhők voltak, azt nem látta elégnek. De nem látta elégnek önmagukat sem és ezért otthagya a járőrt és az erdőőrt, lesietett az örsre. Mikor a falu szélét a hegylábától megpillantotta, az feketéllett a tömegetől. Azt gondolta: felesleges kitenni magát a felizgatott tömeg látásának és bár nem szokott megijedni saját árnyékától, mégis a kertek alól ment be az örsre. Sietni kellett: közeledett 18 óra, amikor ilyen kis helyen a telefonszolgálatnak vége, ha még oly nagy esemény adja is elő magát.

Sikerült telefonálni és a szakaszparancsnokától megerősítést kért. A szakaszparancsnok ügyesen egy autót

fogott el s azon ötöd-magával megérkezett a községbe. Mikor az autóból a fótéren kiszállott, a lakosság röviddel utána már eltűnt házaiban.

A helyszínen a dulakodás nyomait hamarosan zsákok, rossz p króccok fedték, úgyhogy másnap, mikor Felszeghy dr. vizsgálóbíró ezt a helyes intézkedést látta, teljes megelégedését örömmel adta tudtára a csendőröknek. Ha ezt nem teszik, a bőséges hótakaró betemet mindent. A csendőr tehát segítségére sietett az erdőőrnek ez intézkedéssel, mert hiszen az erdőőr azt mondta: dulakodtak. A csendőri intézkedés döntő erővel igazolta is állítását.

A hulla beszállításánál a hozzátartozók megkísérelték azt a kocsiról lehúzni, persze csendőrrel találták magukat szemben. Hiába kérték természetesen, hogy ne a hullaházba vitessék a csendőrök azt. Tudta a szakasparancsnok is, hogy a hulla fontos!... A vizsgálóbíró, a boncoló orvos egyszerre emelték maguk elé a hulla balkezét s azon a puska célgömbjének éles, metszett sebeit felfedezve, könnyen, az erdőőr állítását szintén beigazolták látták. Az erdőőr mehetett is haza...

Csak egy kis elhamarkodás, csak egy kis hiányos tudása a szabályzatnak... ki tudja, hány család gyászolna ma e kis tót községben... és ki tudja, azóta Benes lapja mily örömmel kiabálná azt a most éppen kisebbségi ügyeket tárgyaló Népszövetség fülébe?...

A rémnapokból.

írta: MARTON PÁL tiszthelyettes (Acsád).

(A Csendőrségi Lapok pályázatán harmadik díjjal jutalmazott pályamunka.)

Hat éven át és pedig 1915-től 1921-ig Csornán teljesítettem szolgálatot, mint csendőr és mint másodaltiszt. Ott ért a kommunizmus is.

A kommunizmus alatt, 1919 április utolsó felében felkerestek a lakásomon Laffer Lajos vaskereskedő és Németh Lajos huszártiszthelyettes csornai lakosok és felkértek, hogy miután fontos közlenivalójuk van, menjek velük egy olyan helyre, ahol biztonságban beszélgethetünk.

A lakásomból kimentünk és egy olyan helyre mentünk, ahol senki sem járt és nem zavarta a beszélgetésünket. Itt közölték velem, hogy a kommunizmus letörésére ellenforradalmat akarnak szervezni és megkérdeztek, hogy hajlandó vagyok-e a szervezkedésben résztvenni? Természetes, hogy vállalkoztam.

Látogatóim közölték, hogy az ellenforradalom megszervezésében rajtuk kívül még résztvesznek: *Kisfaludy Károly* kórházgondnok, *Akóts Gyula* malomtulajdonos, *Pajer Gusztáv* nagykereskedő és *Riha Miklós* maglócai lakos, földbirtokos. Az ellenforradalom kitörését repülőgép fogja jelezni, amely Bécsből Magyaróváron át Győrbe s onnan Csornán és Kapuváron át Sopronba fog repülni. A repülőgépet arról lehet majd felismerni, hogy nemzetiszínű zászló lesz rajta. A repülőgép jövetele 1919 május 6-ára volt jelezve s a mi feladatunk az volt, hogy annak elhaladása után a vörösörséget lefegyverezzük s azután a rendet tartsuk fenn. A vörösörség létszáma körülbelül 100—120 fő volt.

Közölték azt is, hogy ma este a Zöldfa-vendéglőben megbeszélést fognak tartani s arra engem is meghívnak, de, hacsak lehet, néhány fegyvert vigyek magammal, mert nekik nincsenek fegyvereik, a vörösök elvitték. Megígértem, hogy ott leszek s hogy a lehetőség szerint fegyvert is viszek.

Akkor még Csornán nem volt felállítva a vörösör-

zászlóalj, mindössze a régi örs volt ott. Az örsön pedig és voltam a rangidős. Az örsön rendelkeztem néhány fegyverrel, amit 1918-ban a harctérről hazajövő és a csornai vasutállomáson garázdálkodott katonáktól szedtem el. Nem szolgáltattam be azokat azzal a tudattal, hogy esetleg még szükségem lehet rájuk, de meg az akkori zavaros időkben senki sem helyezett nagy súlyt néhány puskára.

Ezekből a rejtett fegyverekből három darabot estére töltényekkel együtt a megbeszélte helyre elvittem és az ottlevőknek átadtam. A megbeszélés során felkértek, hogy miután portyázások alkalmával nekem van a legjobb alkalmam arra, hogy a környékbéli községeket az ellenforradalomba beavassam, vállaljam el ezt a feladatot is. Természetes, hogy ezt a feladatot is vállaltam és teljesítettem is.

Május hatodika elmúlt, de a Bécs felől várt repülőgép nem érkezett meg. Ehelyett az a hír jött, hogy Magyaróvárott az ellenforradalomban résztvett tiszt urakat elárulták és őket a vörösök letartóztatták. Hogy a bécsi repülőgép miért nem jött meg, azt sem akkor, sem pedig később nem tudtuk megállapítani.

A fentírt egyénekkal, akiket mint az ellenforradalom megszervezőit felsoroltam, titokban, rejtett helyeken, hetenként kétszer összejövetelt tartottunk, hogy az összeköttetésünk meglegyen és hogy a teendőket mindig megbeszélhessük. Közben, — hogy mikor, arra már pontosan nem emlékszem, — Csornán vörösör-zászlóaljat állítottak fel. Ettől kezdve megnehezült a helyzetem, mert századparancsnok-helyettessé neveztek ki s mint ilyet, a vörösök és a politikai megbízottak állandóan szemmel tartottak. Később azonban kifogtam rajtuk és pedig úgy, hogy különféle női ismeretségekhez segítettem őket; alig várták mindig, hogy este legyen s máris szaladtak a nőismerőseikhez, nekem pedig békét hagytak. Így aztán szabadabban tudtam mozogni.

1919 június 6-án Német Mihály és Kocsis Mihály csornai lakosok azzal jöttek hozzám, hogy az éjjel cselekedni fogunk. Én erre még nem láttam az időt elérkezettnek s igyekeztem őket lebeszélni, hogy várjunk még a nyílt fellépéssel addig, amíg nem vagyunk bizonyosak benne, hogy valahonnan támogatást kaphatunk. A dologban egyelőre nem döntöttünk. Aznap délután azonban, úgy 17—18 óra körül, telefonhoz hívtak engem és Pajer Gusztávot és arról értesítettek, hogy Kapuváron már kitört az ellenforradalom, a vörösöket lefegyverezték s a győztes ellenforradalmi csapatok Nagycenk—Sopron felé előnyomulóban vannak. Jelenleg Kopenháza körül járnak, de az éj folyamán már valószínűleg Sopronba is bevonulnak. Mihelyt a Sopronba való bevonulás megtörténik, azonnal páncélvonat indul onnan Csornára s erősítést meg töltényt hoz. De addig is, amíg a páncélvonat megérkezik, fegyverezzük le a községünkbeli vörösöket s ennek megtörténte után Kapuvárról az ellenforradalmárok birtokában levő négy ágyúból kettőt átvehetünk. Földszigeten két géppuska van elrejtve, ha kell, azt is elhozhatjuk, csak a rendet okvetlenül tartsuk fenn Csornán addig, amíg segítség érkezik.

Ezt a telefonértesítést Pajer jelentése szerint gróf Cziráky József dénesfai lakos adta le, akinek a fogata aznap már rendelkezésünkre is állott.

Ez már komoly dolog volt s cselekednünk kellett. Aznap este 19—20 óra között a Korona-vendéglő különhelyiségében Kisfaludy Károllyal és Pajerral a szükséges előkészületeket megtettük s azután Kocsis Mihály és Czinder György gazdákat felkértük, hogy az ellenforradalom szempontjából megszervezett gazdákat értesítsék, hogy aznap éjjel 24 órakor legyenek a zsidótemplom

előtt, ahova a gyülekezőt kijelöltük. Egyben pedig a már meglevő fegyvereinket kiosztva, járőröket alakítottunk, nehogy a gyülekezés alkalmával a vörösök meglephessenek és a tervünket megakadályozhassák.

Éjfél az utcákon portyáztam. Horváth Györgytől kölcsönkértem egy kabátot, Kovács Jánostól pedig egy kalapot, hogy a vörösök lefegyverzéséhez felismerhetlenné tegyem magamat. A lefegyverzésnél ugyanis nekem okvetlenül ott kellett lennem, mert én ismertem a szolgálati beosztást, a tartalékpuskák és a lőszer tárolási helyét, stb.

Éjfél előtt egy órával már megjelentem a megbeszélt helyen, a zsidótemplom előtt. Néhány ember már jelen volt. Kisfaludyval abban állapodtunk meg, hogy a jelentkezőket — miután ő nem volt katona — én fogom számbavenni és sorakoztatni. A jelenlevőket azonnal ketősrendekbe állítottam s az újonnan érkezőket úgy, amint jöttek, beállítottam a csapatba. Éjféltre a csapat létszáma 80 főre növekedett. A még meglevő puskákat is kiosztottam s azután a csapatot úgy rendeztem, hogy az első két tagpárba katonaviselt és nőtlen embereket osztottam be. Negyedóra múlva megindultunk a vörösör-laktanya felé.

A laktanya közelében „Állj!”-t vezényeltem. Miután meggyőződtem róla, hogy az őrszem — mondhatnám: természetesen — alszik, az őrszobát „Rajta! Rajta!” kiáltással megrohmoztuk. Sikerült az őrséget véráldozat nélkül lefegyverezni. A foglyokat egy helyre gyűjtve, felügyeltettem, a puskáikat pedig szétszítottam azok között, akiknek még nem volt puskájuk a csapatunkban. Ezután járőröket jelöltem ki azzal a feladattal, hogy a népbiztosokat és a politikai nyomozókat elfogják. Ezután a még otthon levő legénység lefegyverzése, valamint a laktanyaépület elfoglalása után a csapatot újra sorakoztattam, azután pedig a főtérre vonultunk. Útközben a posta elé két főből álló őrséget rendeltem.

Időközben megérkezett Riha Miklós Maglócáról, valamint Németh Lajos huszártiszthelyettes és most már együttesen gondoskodtunk a vasútállomásnak, valamint a községből kivezető utaknak az őrzéséről. Elrendeltük, hogy a községet senki engedély nélkül el nem hagyhatja, idegen pedig csak engedéllyel jöhet be. Kiválasztottuk azokat, akik a háboru alatt a tüzérségnél szolgáltak vagy géppuskások voltak s útbaindítottuk őket Kapuvárra, illetve Földszigetre, hogy a kilátásba helyezett két ágyut, illetve a két géppuskát hozzák el.

A kiküldöttek a reggeli órákban visszatértek és jelentették, hogy sem Kapuvárott ágyu, sem pedig Földszigeten géppuska nincsen s nem is tud azokról senki semmit. Mind ez, mind pedig a fentebb említett néhány adat jellemző az előkészületlenségre.

Amíg a fenti osztagok az ágyuk, illetve a géppuskák felvételezése végett távol voltak, Riha megszerkesztette a külközségekbe küldendő plakátok szövegét. Még kb. 200 darab tartalékpuskánk volt, amit én a közben folytonosan szaporodó csapat között szétszítottam, majd a legénység elhelyezéséről gondoskodtam.

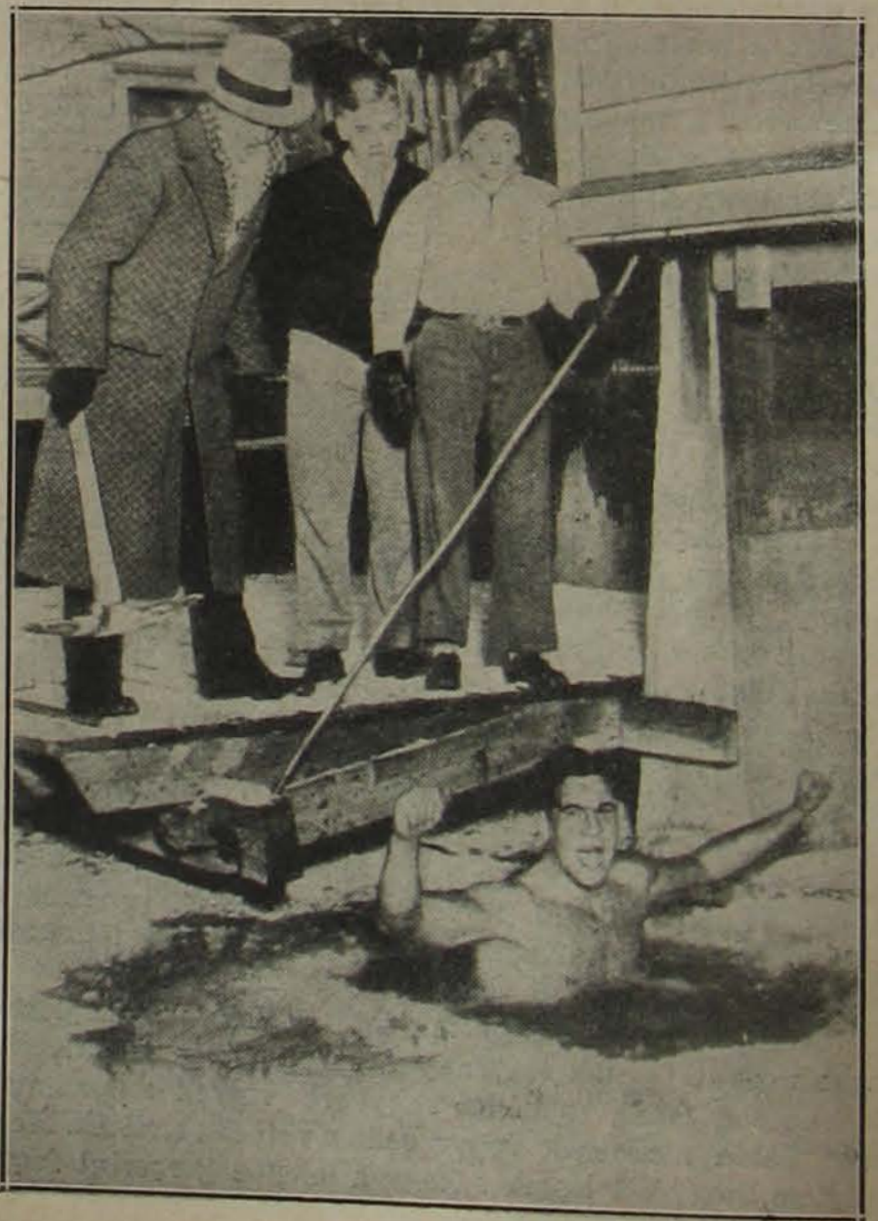
Reggel hét óra tájban távbeszélőn felhívtam néhai Pintér Pál volt járásörmestert, kapuvári járásparancsnokot s a helyzet felől érdeklődtem. Pintér járásörmester úr megnyugtatót és biztatott, hogy ki kell tartani. A délelőtt csendesesen, esemény nélkül telt el. Úgy 14 óra tájban a lakásomra mentem s mivel már nagyon ki voltam merülve, ki akartam magamat egy kissé pihenni.

Estefelé a feleségem felkelt, hogy hír szerint a vörösök négy oldalról támadják a községet. Azonnal felkeltem és az ötös „intézőtanácshoz” siettem, amelynek tagja voltam. Itt néhai Glaczer Ferenc volt tartalékos

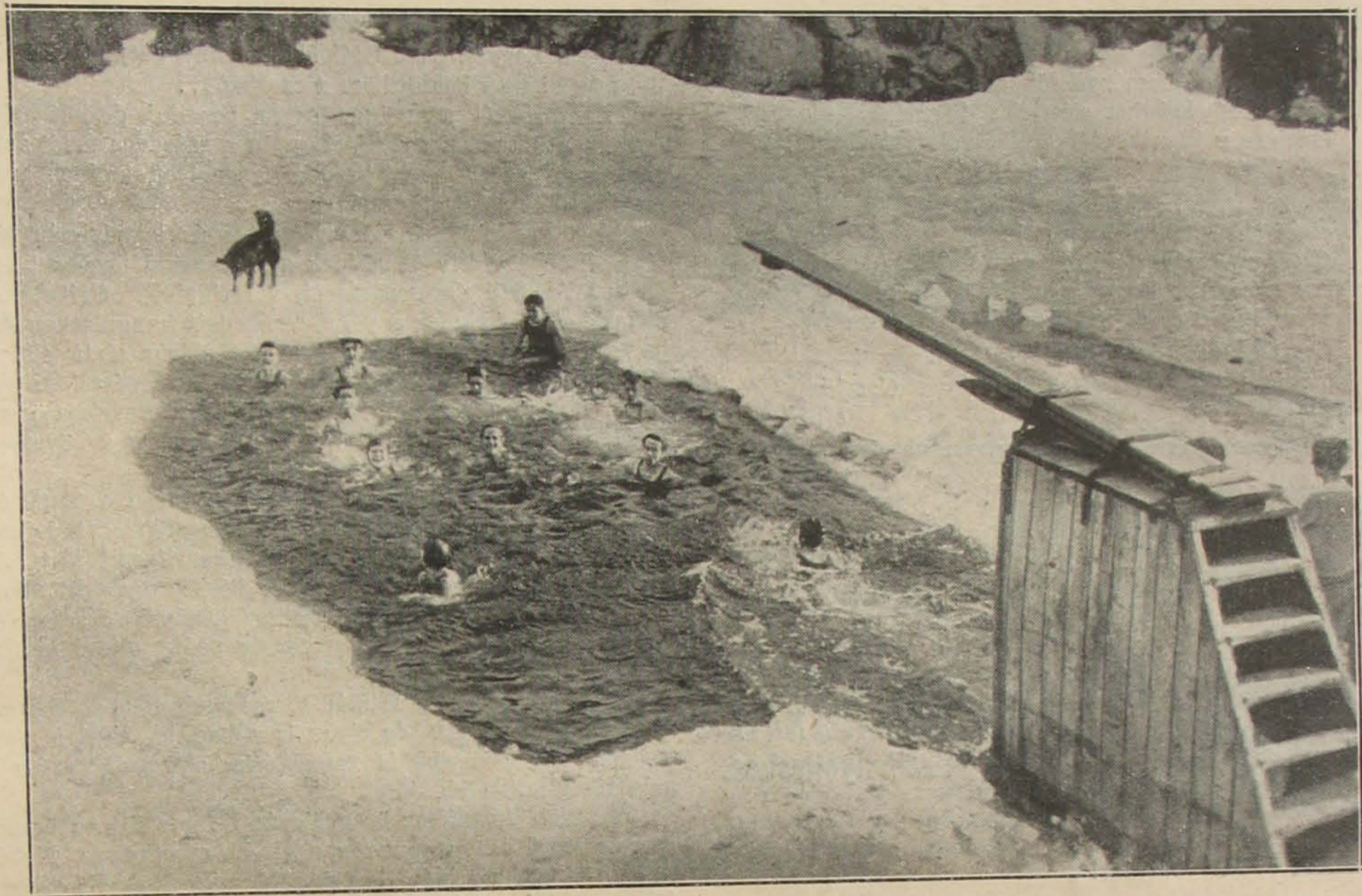
százados úrtól arról értesültem, hogy a hírszerző járőrök jelentése szerint a vörösök Szombathely, Sopron, Magyaróvár és Győr irányából előnyomulnak. A százados úr közölte egyúttal, hogy miután sem ágyúnk, sem pedig géppuskánk vagy kézigránátunk nincsen, puskánk is csak korlátozott számban, a vörösök ellenben mindenféle hadiszerrrel bőségesen el vannak látva, legjobb lesz, ha ellenállás nélkül lerakjuk a fegyvereinket. Ha felvennők is a harcot, csak a községet tennők ki szükségtelen feldúlásnak, a töltenkészletünk pedig hamarosan elfogyna s nincsen, honnan pótoljuk. Valamennyiünknek be kellett látnunk, hogy a százados úrnak igaza van, azért a fegyvereket leraktuk. A vörösök nagy diadallal, éktelen — és immár teljesen szükségtelen — lövöldözés és kézigránátdobálás közben bevonultak a községbe.

Másnap reggel hét órakor a vöröskatonák elfogtak és a többi társammal együtt a községi fogdába zártak. Aznap 17 óra tájban egy *Jud Ferenc* nevű „vadbiztos” elé állítottak, aki egy jegyzőkönyvet tett elém azzal, hogy írjam alá. Én kértem a jegyzőkönyv felolvasását, mire Jud nekemugrott, arcuköpött és arculvágott, majd a mellettem álló vöröskatonák közül az egyik elülről, a másik hátulról a legállatiabb módon addig ütöttek-verték, amíg orromon-számon még nem indult a vér. Ezt meglátta egy vörös-nyomozó, aki éppen akkor jött ki az irodából s a vöröskatonákat a bántalmazás alábbhagyására felszólította, persze, már csak akkor, amikor látta, hogy a kiállott emberfeletti fájdalma miatt összeestem.

Június 8-án bántalmazásomat még embertelenebbül és még kegyetlenebbül megismételték. Azt akarták kivenni belőlem, hogy az ellenforradalom kitörése napján mit beszéltem telefonon gróf Cziráky Józseffel. Később azzal akartak reámijeszteni, hogy a postáskisasszonyok

Csak úgy, mint nyáron...

Léket vágnak a jégbe, télen is „strandolnak” az egészséges életmód túlzói. Kétségtelen, hogy van valami ebben a téli szabadfürdésben a manapság általánossá vált rekordhajhászásból, azt azonban nem lehet tőlük megtagadni, hogy edzett emberek, akik nem ijednek meg az első prüszzentéstől. Elpuhult emberek sokat tanulhatnak a példájukból.

már beismerték, hogy én és Pajer Cziráky gróffal beszélgettünk, de én, természetesen, ennek dacára is tagadtam.

Ezután egy Kolárt nevű vádbiztos elé vezettek engem és néhai Glaczer Ferenc tartalékos százados urat. Kolárt hivatalos formaságokat utánozva, kijelentette, hogy aznap délután mindkettőnket fel fognak akasztani. A halálos „ítélet” kihirdetése után két-két vöröskatonára kísért vissza, de már nem a községi fogdába, hanem a csornai prépostság tulajdonát képező ököristállóba. A vöröskatonák nem motoztak meg az elfogatásom alkalmával s ezért egy töltött pisztolyom még nálam maradt. Gondolkoztam, hogy lelőjem-e vele a kísérőimet, de aztán kilátástalannak találtam a dolgot, hogy majd a kivégzés alkalmával fogom megkísérelni magamat a pisztollyal kiszabadítani, vagy pedig, ha az nem lenne lehetséges, agyonlövöm magamat vele, mielőtt felakasztanának.

Aznap 15 óra tájban megjelent a siralomházzá alakított ököristállóban Szamuely Tihor, a vörös főhóhér, pribékjei társaságában s azt kérdezte tőlem, hogy mit beszéltem az ellenforradalom napján Pintér Pál kapuvári járásörmmesterrel? Én azt feleltem, hogy semmit. Erre ő megfenyegetett, hogy ha a lábamnál fogva felkötött majd az istálló padlására, akkor mit fogok mondani? Azt feleltem, hogy akkor is azt, amit most. Sarkonfordult és otthagytott. Kiment az istálló elé, széket tétetett magának a trágyadomb mellé s mégegyszer maga elé vezettette az „elítélteket” s megkezdette mégegyszer az „ítéletek” kihirdetését. Néhai Glaczer Ferenc tartalékos százados urat hatodmagával halálra ítélte, többünket rövidebb-hosszabb fegyházra. Én 25 évi fegyházat kaptam.

A halálraítélteket Szamuely a pribékjeivel aznap 16—17 óra között a templom előtt levő fákra felakasz-

tatta. Máig sem tudom, minek köszönhetem a haláltól való megmenekülésemet, mert velem ugyan nem közöltek semmit.

Június 10-én a győri fogházba szállítottak „büntetésem” letöltése végett. Itt azonban magánzárkába zártak, de még pokrócot vagy szalmazsákot sem adtak, hanem a puszta földön voltam kénytelen ülni és aludni, már amennyire egyáltalán aludnom lehetett.

Három hétig ültem a magánzárkában, amikor maga elé kísértetett Kolárt Márton úgynevezett „vádbiztos”. Bizalmasan közölte velem, hogy „hadisarc” lefizetése ellenében szabadlábra helyeztet, de olyan magas összeget kért, hogy azt nem tudtam lefizetni, sem megígérni, azért visszakísértetett a cellámba. Másnap „kiszállott” Csornára s ott megegyezett a feleségemmel: 130 kg búza, 70 kg tengeri, 100 drb tojás és 25 kg 0-ás lisztnyi „hadisarc”-ban. Másnap visszajött Győrbe s akkor közölte velem a feleségemmel kötött egyességet, de azt mondotta, hogy mindezen felül még 8000 korona készpénzt is kell neki fizetnem, ha szabadlábra akarok kerülni. Természetes, hogy ezt az összeget is megígértem. A 25 évi fegyházbüntetésem aznap elengedték és szabadlábra helyeztek. Kolárt azonban a lelkemre kötötte, hogy a kikötött összeget aznap 12 óráig feltétlenül meg kell kapnia, mert különben újra elfogat és elzárat. Felhajszoltam a pénzt és kifizettem a nagyszerű vádbiztos „elvtársat”.

Mindezek az izgalmak annyira erőt vettek rajtam, hogy kiszabadulásom után három hétig ágyban fekvő beteg voltam. A kommunizmus bukásáig azonban felgyógyultam úgy, hogy a törvényes rend helyreállítása után a csornai örs vezetését azonnal átvettem s úgy bántalmazóimat, mint a többi terroristák nagy részét elfog-

tam és a győri kir. ügyészségnek tényvázlat kíséretében átadtam.

Ezekről az eseményekről annak idején az előjáró szárnyparancsnoksághoz részletes jelentést terjesztettem fel, amelyre a következő igazolás volt reávezetve:

„A fenti adatok valóságát igazoljuk!

Csorna, 1925. évi június 19-én.

Kisfaludi Kisfaludy Károly s. k. Pajer Gusztáv s. k.

Csorna község előjárósága részéről igazoljuk, hogy az ezen előterjesztésben foglaltak a valóságnak mindenben megfelelnek és a két tanu aláírását igazoljuk.

Csorna, 1925. évi június hó 19-én.

Pödör s. k.,
főjegyző.

(P. H.)

Gombás s. k.,
bíró.”

**PERSZE LŐRINC
gyalog csendőr
levele
nagybátyjához,
vitéz VIZI MÁTÉ,
tiszthelyetteshez.**

Kedves Nagybátyám!

Közel másfél esztendeje, hogy nem hallattam magamról, azaz, hogy csak levélben nem, mert hiszen hosszas betegségem alatt kedves Nagybátyám többször meglátogatott. Bizony már magam se hinném, hogy való volt az a szörnyű éjféli, amikor három ember életéért küszködtem a Tisza jeges habjaiban, ha nem emlékeztetne e szörnyű órákra a személyes bátorsággal véghezvitt tettek jutalmazására alapított ezüstérem, — mondom — nem hinném, mert a jegesfürdő következtében átszenvedett mellhártyagyulladásával kapcsolatos tüdőgyulladás már csak egy rossz álom, melynek nyoma se maradt sem testemben, sem lelkemben.

Azért mondom „lelkemben” is, mert a kedélyem, kedves Nagybátyám, másfélévi betegeskedés után is a régi maradt. Környezetem azonban a hosszú idő alatt — bizony — alaposan megváltozott.

Dehát vegyünk csak mindent sorjába.

Azóta őrmesterré léptettek elő. Már meg is szoktam az új sarzsit, de azért mégis kedves Nagybátyám előtt szeretnék továbbra is Lőrinc, a csendőr maradni. Nem azért, mintha nem illenék egyéniségemhez az őrmesteri rendfokozat, de az maradjon csak meg teljesen a szolgálat számára. Nagybátyám pedig sohase érezze levelemben az idő haladását, sem koromat, sem rendfokozatomat illetően, mert hiába, a korral, ranggal a gond is nő, erről pedig leveleimben szó se legyen sohasem...

No Lőrinc, persze már megint megjárta. Ime alig írod le a csunya szót, hogy „gond”, máris előreveti sötét árnyékát!... Mi lesz, ha Vojcsik megtudja az önlefozást? Isten legyen irgalmas árva tested-lelkednek... Hisz megfélemlítettél arról, hogy már ő is őrmester lett. Hát, kedves Nagybátyám, Vojcsikkal majd csak meg leszek valahogy, hacsak össze nem fog Szélpállal. Ő szegény tudniillik lemaradt, nem lett őrmester s azóta egy kicsit megecetesedett. Harmonika se volt jóideje a kezében, a

verselésről is lemondott, sőt azt se tűri, hogy Szélpalinak nevezzék. Legyek csak Szélpál — mondogatja lemondóan —, míg ki nem köszörülöm a csorbát...

A csorbáról nem igen szeret beszélni, de hát mégis csak megtudtam, hogy miért kapta a százados úrtól azt a közismert „azért mert” kezdetű írásművet, aminek aztán mellőzés lett a következménye.

A dolog a Kakas törzsőrmester úr lakodalmán történt. (Böskét vette el, akinek a rózsaszínű leveléket írogatta.) Szélpali harmonikázott, verselgetett. Üritgette a poharakat is. Ennek a vége emelkedett hangulatban egy harmonikás éjjelizene lett a Boriska ablaka alatt, eltávozás-túlhágással és szakaszparancsnoki meglepéssel súlyosbítva. Ime, ez a Szélpali tragédiája rövid szavakba összefoglalva... En ek lett aztán „azért mert” a következménye s ezért nem lett őrmester Szélpali.

Kakas törzsőrmester urat nősülése után a Szut. értelmé en áthelyezték az örsről. Bármennyire is sajnált minket itthagyni, mégis éppen 25 kilométerrel járt jobban, mintha itt maradt volna. Kele község ugyanis, ahonnan nősült, épp 30 kilométer az örsállomástól, a szomszéd szárny területén lévő Alkony község pedig, ahová került, csak 5 km-re van onnan.

Helyébe Orgonás Tamás törzsőrmester urat helyezték ide. Jó neve van, de olyan is a hangja, mint a nély orgona, még Gáborka is respektálja, aki pedig azóta a második elemibe jár.

Elkerült tőlünk az öreg Kovács Mózes is. Az örsparancsnokképző iskolába vezényelték Szombathelyre. Nehéz kenyér — írta a minap —, nehezebb mint Szélpalit székes-től az asztalra feltenni, de nem azért vagyok székel, hogy holmi örsparancsnokképzővel meg ne birkózzam.

Mesterugrás sível.

Pláne, amikor még a cselgáncsra is megtanítanak bennünket.

Bölcs Sándor próbacsendőrre emlékszik ugye, kedves Nagybátyám? Az, aki az őrnagy úrnak a nevét telefonon lebetűzve három előfogatot rendelt egyszerre? Ő a tudományokban a szolgálati igényeknek megfelelően megerősödve, mint csendőr került vissza az őrsünkre. Nagyon büszke, mert van nála fiatalabb is az őrsön. Kotró Péter próbacsendőr személyében, aki Szélpalinak távoli atyafia s igen igyekvő ember, még Vojcsikon is tútesz a szorgalomban. Ő is hangosan tanul, mint Vojcsik, mondta is a multkor a szomszédék Boriskája:

— Valami újabbat tanuljon már, Kotró úr! Ez már mind a könyökömön jön ki, annyit hallottam Vojcsiktól...

Persze e megjegyzést Vojcsik nem hallotta, mert bizonyára nem hagyta volna szó nélkül. Először azért, mert Boriska megint szolgálati dolgokba ütötte az orrcsákját, másodsor pedig, mert egy fiatal bajtárs előtt tett olyan megjegyzést, ami alkalmat adhatott a szemfüles próbacsendőrnek arra, hogy feljebbvalója szellemi képességei felől előnytelen nézeteket alkosson magának, ami pedig feltétlenül kerülendő. Vojcsiknak egyébként véglegesen sikerült a tekintélyét megalapozni a próbacsendőr előtt és pedig a postarendelelet megjelenése alkalmával.

Ugyanis a tiszthelyettes úr azt mondta Vojcsiknak január 10-e körül:

— Na, Vojcsik a csendőrlekszikon alapján állítson össze egy rövid kivonatot a postarendelelet minket érintő részéről.

Vojcsik nekifeküdt, meg is csinálta s tisztázás után a próbacsendőrrel olvastatta fel hangosan. Azóta a próbacsendőr úgy néz rá, mint egy bálványra.

Szép, kerekbetűs írása ma is ott van az őrsiroda asztalán, hogy valahogy baj ne legyen a postázással. Már jó párszor meglestük, mint gyönyörködik a saját írásában.

— Te Vojcsik — jegyezte meg egyszer Szélpali —, mit henegepsz azzal az írással, hiszen majdnem szóról-szóra a csendőrlekszikonból írtad ki!

— Hát a lekszikon nem a rendeletből vette? — válaszolt Vojcsik epésen.

Erre én is elmosolyodtam.

— Mit vigyorogsz, Persze? — fakadt ki dühösen Vojcsik. — Te se tartod be a postanapot, naponkint írsz Boriskának, meg 500 grammon felülít a nagybátyádnak!

— De nem hivatalosan!

— Mindegy az. Ha az állam spórol, neked is illenék spórolni!

Nem válaszoltam Vojcsiknak. Nem akartam az elevenére tapintani, pedig tudtam, hogy a postarendeleletet csak azért vágja a fejemhez, mert ő is próbálkozott Boriskánál, de a leveleire nem kapott választ.

A pillanatnyi csendet aztán Szélpali mélabús hangja törte meg. Nagyot sóhajtva mondotta:

— Dehogy spórol az állam. Ha spórolna, akkor alulról felfelé legfeljebb csak annyi postanapot engedélyezne, amennyit az ember akar. Felülről lefelé azonban egyetlen egyet se. Ha így lenne, mindjárt meg lenne oldva az ügyvitel egyszerűsítése.

Erre aztán, kedves Nagybátyám, a próbacsendőr kivételével mindnyájan elneveltük magunkat. Vojcsiknak is elszállt a dühe. A próbacsendőr nem mert nevetni. Ott ugyanis, ahol Orgonás törzsőrmester úr basszus kacagása felhangzik, egy próbacsendőrnek már nem marad nevetni-valója.

Vagyok Nagybátyámnak mély tisztelettel szerető unokaöccse:

Persze Lőrinc gy.-csendőr.

vitéz VIZI MÁTÉ
tiszthelyettes
levele
unokaöccséhez,
PERSZE LŐRINC
gy. csendőrhöz.

Kedves Öcsém!

Leveleddel nagy örömet szerezteél. Hálát adhatsz az Istennek, hogy nagy betegségedből, minden utókövetkezmény nélkül felgyógyultál. Most már megmondhatom, hogy mikor édesanyáddal betegágyad mellett álltunk, az orvosok semmi reménnyel nem biztattak s úgy volt, hogy már a másnapot sem éred meg.

Szervezeted azonban legyőzte a súlyos kórt s most újra friss erővel láthatsz hivatásodhoz. Örülök annak is, hogy kedélyedben sincs nyoma az átélt szenvedéseknek s így végeredményében egy szép kitüntetéssel úszad meg a jeges Tiszát. Ha bármelyik bajtársad a melledre pillant, mindjárt látja, hogy olyan ember áll előtte, akinek a Szut. rendelkezései nem pusztá szavak, hanem vérévé váltak s ha bajbajutott embertársainak megmentéséről van szó, saját személye eltűnik s egész valója nem egyéb, mint szent kötelességteljesítés.

Büszke vagyok rád, édes Öcsém.

Ugyanezeket azonban, azt hiszem, Te Szélpál barátodról nem igen mondhatod el. Ha valaki annyira meg tud magáról feledkezni, hogy a pohár hajtogatásban mértéket nem tartva, a szeszes italt túlélvezi, az visszaél idősebb bajtársa megtisztelő meghívásával s nemcsak magáról állít ki rossz bizonyítványt, hanem jóakaró házigazdáját is ferde megítélésnek teszi ki. Képzelem, mennyire megbánta Kakas törzsőrmester, hogy meghívta Szélpált egy olyan családi ünnepre, amelyből csak egy szokott rendezés az ember életében előfordulni.

Dehát ő nem hibás. Szélpál barátodat azonban, kedves Öcsém, méltán érte el a sors a szakaszparancsnok személyében s így ne új postarendelelet után sóhajtozzék, hanem a poharazásban tartson mértéket és pedig nem olyan mértékben, hogy a saját torkára alkalmazza azt, amit a felülről lefelé való postázásról mond. Azaz a legközelebbi lakodalmon egyetlenegy pohár bort se engedjen le a torkán, mert azt fel sem tételezem, hogy máskor is iszik, nemcsak lakodalmak alkalmával. Ugyanezt reméli és elvárja Tőled is szerető nagybátyád:

vitéz Vizi Máté tiszthelyettes.

Tilly császári tábornagy a harmincéves háború alatt 6 lovaskatonát utonállás miatt halálra ítélt. Az elítéltek bajtársai a kivégzés helyére tódultak, a hóhért és legényeit elkergették, az elítélteket kiszabadították, majd ruhát cseréltek (egyenruha akkor még nem volt), hogy fel ne ismerjék őket. Tilly tábornagy Hasslang tábornokkal együtt a színhelyre sietett, azonban nem tudta a bűnösöket elfogni, mert a többiek előreszegzett pikákkal védtek azokat. Hirtelen néhány ezredet rendelt oda, amelyek a lázongó tömeget minden oldalról körülvezték és ágyúkat szegeztek nekik. Tilly maga a tömegeből tíz embert kiragadott és tekintet nélkül arra, hogy a bűnösök köztük vannak-e vagy sem, nyomban felakasztatta őket.

Rab János tiszthelyettes.

Rab tiszthelyettes 1910-ben végezte Kassán a tábori csendőrtanfolyamot s mint ilyen a legelsők között volt, aki a világháború kitörése alkalmával a harctérre került.

Különböző beosztásokban, különböző harctereken szolgált, mint vizsgázott altiszt 1914 július 28-tól 1918 június 22-ig. Ez idő alatt kétszer sebesült s megszerezte

Rab János tiszthelyettes.

magának a II. osztályú ezüst vitézségi érmet és a koronás ezüst éremkeresztet.

Az ezüst vitézségi érmet következő tettéért kapta:

1916. évben, mint tábori csendőrparancsnok a 15. hadtest körletében, az Isonzó mentében fekvő Kal községben teljesített 15 főnyi pótsendőrral tábori rendészeti szolgálatot. Feladata volt a többi őrszel együtt a hadtest területének a lezárása, a kémkedés elhárítása, katonai és polgári egyének ellenőrzése, katonai javak összegyűjtése és a különböző bűncselekmények megakadályozása.

1916 február 21—28-ig az olaszok Kál községet állandó tűz alatt tartották — gyújtógránátokkal több helyen felgyújtották —, úgyhogy az ott állomásozó zászló-

aljnyi osztrák landwer-népfelkelőknek a falut ki kellett üríteniök. A zászlóaljjal együtt a vonatosztagnak is elhagyta a községet. A lakosság jórésze velük menekült. A zászlóalj felszereléseinek javarészét otthagyták, sőt a nagy zürzavarban a pénztárról is megfeledkeztek. Ottmaradt a lakosság magánvagyonára, de ottmaradtak a szaladni nem tudó aggok és gyermekek is. A csendőrség hagyta el utolsónak a községet. Amikor a község Görz felőli bejáratától mintegy 600 méterre fekvő abba a völgykatlanba érkeztek, ahová a népfelkelők és a lakosság visszahúzódott, értesültek arról, hogy még mi minden maradt a községben.

Rab őrsparancsnok felszólította legénységét, hogy ki jelentkezik az égő és erős pergőtűz alatt álló községbe való visszamenetelre, hogy az ottmaradtakat megmenthessék.

Csak egy jelentkező akadt, egy Czafkó nevű népfelkelő személyében. Rab őrmester másodmagával rövid idő alatt négy gyermeket és két asszonyt vitt a pergőtűz poklából biztos helyre. Személyes példáján a többi legénység is felbuzdulva, pár óra alatt nemcsak a lakosságot mentették meg, hanem az osztrák honvédek felszerelési tárgyait és a pénztárat is a biztonságot nyújtó völgykatlanba szállították. E munkájuk közben maga az őrsparancsnok és több népfelkelő is megsebesült.

Az olaszok visszaszorítása után az ágyúzás is megszűnt s az alakulatok az állomásparancsnoksággal együtt visszatértek Kalba. Amikor az állomásparancsnok a csendőrőrs vitéz magatartásáról értesült, az egész legénységet kitüntetésre terjesztette fel. A népfelkelő legénység a bronz vitézségi éremmel, Rab őrmester pedig a II. osztályú ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve.

A feldíszítést a hadtest állomáshelyén a hadtest vezérkari főnöke végezte s a tábori csendőrőrs parancsnokának öntevékeny eljárását és példaadó vitéz magatartását követendő példának állította a kivonult alakulatok legénysége elé.

CSENDŐR LEKSZIKON.

22. Kérdés. Mily jogszabályok irányadók a lakásbérletek elhagyása esetén, nevezetesen abban a tekintetben, mikor köteles a lakó a háztulajdonost a bérlemény elhagyásáról értesíteni?

Válasz. Mily módon lehet megszüntetni valamely lakbérleti szerződést, ezt elsősorban a felek megkötötte lakbérleti szerződés határozza meg. Általában pedig az ú. n. lakbérleti szabályok irányadók, amelyeket törvényhatóságok és megyei városok alkotnak. Ezek a lakbérleti szabályok irányadók az ut n eltérő megállapodás hiányában a bérlet felmondása kérdésében. A felmondási idő különböző, ha éves vagy hónapos lakásról van szó. Általában csak akkor lehet elhagyni egy lakást, ha negyedévvvel előbb a lakó azt felmondja. Joga van természetesen előbb is kiköltözni, a felmondás idejére járó lakbért azonban köteles megfizetni.

23. Kérdés. 25—30 szerződötett munkás egy uradalomban dolgozik két hónapon át. Közösen laknak, közösen étkeznek, a munkavállaló szerződés feltételei alapján. Egyik munkás a másik kárára 45 P értékű ruhaneműt lop el a közös lakásból. A Btk. 336. §-a 8. pontja szerint minősül-e ez a lopás?

Válasz. Az eldöntendő kérdés az, hogy ezek a munkások egymással házközösségben vagy közös háztartásban vannak-e? Véleményünk szerint igen, mert az állandó együttes étkezés kimeríti a közös háztartás fogalmát, az állandó együttlakás pedig a házközösséget. Az a körülmény, hogy ez az együttlakás és közös élelmezés ideiglenes jellegű, a jelen esetben nem döntő, mert a szerződés szerű ideiglenesség elég huzamos arra, hogy büntetőjogi szempontból tartós állapotnak minősítsük.

A cselekményt tehát csak a sértett fél indítványára üldözhető. Magánindítványt tehet azonban „a ház feje”, vagyis a szerződött földbirtokos is.

Felmerülhet itt az a kérdés is, hogy a cselekmény nem ú. n. szolgálati lopás-e, vagyis nem tekinthető-e a lopás olyannak, hogy azt szolgálatban álló személy a szolgálatadó házához tartozó személyen követte el?

Véleményünk szerint a kérdésben körülírt lopás nem tekinthető szolgálati lopásnak, mert a meghatározott évad munkára szerződött munkások nem cselédei a földbirtokosnak, nem állandó alkalmazottjai, nem a házához tartozó személyek.

24. Kérdés. *A földtulajdonos kárban találja brúzaföldjén a gyanúsított lúdait. Behajtja ezeket udvarára. A gyanúsított ezt megtudván, kiengedi a ludakat a földtulajdonos udvaráról s a lúdak hazamennek. Mily büntetendő cselekményt követett el a gyanúsított?*

Válasz. Az 1894:XII t.-c. 89. §-a szerint joga van a földbirtokosnak a tilosban talált állatokat behajtani. Ha három nap alatt ki nem váltják, köteles azonban a községi előljáróságának átadni. Olyan elidegenítő cselekmény, amely a földbirtokos eme törvényes zálogjoga ellen irányul, a Btk. 368. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétsége. Elbírálása a kir. járásbíró hatáskörébe tartozik.

25. Kérdés. *Cséplés idején, vasárnap, a hajnali órákban végzett munka kihágás-e?*

Válasz. Minthogy a hajnali órákban végzett munka nem tekinthető nyilvánosnak, minthogy továbbá a vasárnapi ipari munkának szünetelésére vonatkozó rendelkezés reggel 6 órától kezdve van érvényben, a kérdésben körülírt munkát nem tartjuk sem a Kbt. 52. §-ába, sem az 1891:XIII. t.-c. 6. §-ába ütközőnek.

26. Kérdés. *A nyomozás során a gyanúsított három különböző lopás bizonyul. Minthogy mindegyik lopásnak külön-külön sértettje is van, a tevékenységi napló helyes vezetése szempontjából a bűnesetet háromnak vagy egynek kell-e feltüntetni?*

Válasz. A három esetben a gyanúsított személyének azonosága miatt egység létesült. Minden szempont tehát amellett szól, hogy a három cselekményt egységként kezeljük. Ily módon az igazságszolgáltatásnak azt a célszerűségi szempontját is szolgáljuk, hogy a gyanúsított cselekményeit a bíróság is egységesen bírálja el. Minthogy továbbá az eseteknek önálló bűnesetekként való kezelése egyes tennivalók felesleges megismélteléseivel és egyéb célszerűtlen munkaszaporulattal járna (külön feljelentések szerkesztése, külön intézkedés erkölcsi bizonyítvány tárgyában stb.), nyilvánvaló, hogy a tevékenységi napló szempontjából is minden olyan bűneset egységnek számít, amelynek elbírálása akár a nyomozás, akár az ítélkezés szempontjából csak együttesen helyes.

27. Kérdés. *Vidéken, negyedévi felmondás mellett kibérelt lakás bármikor felmondható-e akként, hogy ez a negyedév a felmondás napjától számít?*

Válasz. Lakásbérleteknél a felmondás időpontjára nézve a lakbérleti szabályrendelet az irányadó. A felek jogait és kötelezségeit tehát ezeknek a szabályrendeleteknek alapján kell elbírálni. A felek különben eltérő megállapodásokat is köthetnek, ilyenkor a szerződés az irányadó. Ha szerződés nincs s a lakbérleti szabályrendelet sem világos, a szokást kell figyelembe venni. A szokás pedig a felmondást illetően nálunk az, hogy a felmondásnak valamelyik fizetési időpontban a rákövetkező határidőre kell megtörténnie. Ha nem ilyenkor történik a felmondás, azt az érdekelt nem tartozik tudomásul venni, illetőleg a felmondás csak a legközelebbi határidőtől kezdve számít. Például ha a lakbér november 1-ével esedékes s negyedévi felmondás van kikötve, az érdekelt csak november 1-én mondhatná fel a legközelebbi negyedre. Ha a felmondás később történik, a felmondás negyedre csak a legközelebbi negyed kezdőpontjától számít.

28. Kérdés. *Egy 2200 kataszteri holdnyi földterület tulajdonosa kisbérletnek adja ki birtokát. Ezeknek a terület vadászati jogot is átengedi. Bérbeadhatják-e a kisbérlet a vadászati jogot másoknak?*

Válasz. Minthogy a vadászati törvény csak a községi vadászterületekre vonatkozó vadászati jog haszonbérbeadásáról rendelkezik, a magánosok tulajdonában levő vadászterületek vadászatának haszonbérletbe átengedéséről pedig teljesen hallgat: irányadó elvül a felek teljes szerződő szabadságát kell tekintenünk. Jogosnak találjuk tehát a földtulajdonos ama cselekményét, hogy a vadászati jogot földbérletnek átengedte (haszonbérletként), jogos ezeknek az a cselekedete is, hogy a vadászati jogot alhaszonbérletbe adják. A kisbérletnek emez eljárása ellen csak a földtulajdonos tiltakozhatna, ha a kisbérlet eljárása ellenkezne a földtulajdonossal kötött megállapodással.

29. Kérdés. *Mily büncselekményt követ el az a gyanúsított, aki Mindenszentek ünnepén a temetőből egy 5 f értékű, félig elégett gyertyát ellop? Mi a hatósági tennivaló akkor, ha a cselekményt életkorának 12. évét be nem töltött egyén (gyermek) követi el?*

Válasz. A temetői síron égő gyertya nem tekinthető a holtak emlékére rendelt vagy holttesten levő tárgynak. A holtak emlékére rendelt tárgynak a Btk. 336. §-a 2. pontja szempontjából általában az olyan tárgyat tekintjük, amely jellegénél fogva ilyen (felirással ellátott kereszt) vagy állandó rendeltetésénél fogva minősül ilyennek (síremlék alkatrésze, szerves dísz).

A gyertya jogtalan eltulajdonítása tehát a sírról: egyszerű lopás.

Ha gyermek követ el büntettet vagy vétséget, minthogy bűnvádi felelősségre nem vonható, megfenyítés végett szabály szerint a házi fegyelemre jogosított személynek, az iskolai hatóságnak kell átadni, esetleg a gyámhatóság figyelmét kell az esetre felhívni.

Jogában áll a csendőrnek a büntettet vagy vétséget elkövető gyermeket egyenesen a fiataikorúak bíróságának is átadni, elvben ez az eljárás a helyes, nemesak azért, mert a csendőr ilymódon minden felelősségtől mentesül, hanem azért is, mert a törvény célzata szerint csak a fiataikorúak bíróságának hatáskörébe tartozik a gyermek sorsát illető, a törvény által vagylagosan kiemelt több intézkedés közül valamelyiket véglegesen kiválasztani.

A fennforgó eset azonban oly jelentéktelen, hogy azt hisszük, minden szempontnak elég van téve, ha a csendőr eljárást nem indít, hanem a cselekmény elkövetőjét figyelemzetetésben vagy megrovásban részesíti.

30. Kérdés. *A gyanúsított a kertje végében folyó patak vizét kertjébe vezeti, hol kis halastavat létesített. A patak vizét a halasgödör táplálására használja fel, akként, hogy a vizet betoncsövön vezeti kertjébe, a gödör elhasznált vizét pedig ugyancsak betoncsövön visszavezeti a patakba. Beütközik-e a gyanúsítottnak ez az eljárása valamely törvényes tilalomba?*

Válasz. A vízjogi törvény (1885:XXIII. t.-c.) értelmében a vizek partja és medre a parti birtokos tulajdona és a parti birtoknak elválaszthatatlan alkatrésze. A víznek használati joga azonban nem korlátlan, mert azt a folyóvizet, amely nemesak a parti birtokos birtokán keresztül vagy mellette folyik el, csak a birtok határain belül veheti használatba a tulajdonos, mások szerzett jogainak minden sérelme nélkül. Ez a használati jog, mint tisztán a tulajdonjog folytonossága, csak a rendes házi szükségletekre, ültetvények öntözésére, itatásra, mosásra, fürdésre, jégvágásra vonatkozik az e tárgyban fennálló rendészeti szabályok megtartásával.

Minden más célra, valamint gépekkel vagy mesterséges készülékkel való vízhasználathoz hatósági engedély szükséges.

A szóbanforgó esetben tehát a parti birtokosnak hatósági engedélyre van szüksége, hogy a patak vizét felhasználhassa, mert a vízhasználat nem a fentebb felsorolt célokból történik s amellett a vízhasználat mesterségesen, készülék segítségével bonyolódik le. Ha tehát a parti birtokos e mesterséges készülék létesítésére a folyóvíz elvezetése céljából a vízjogi törvény 38. §-a értelmében hatósági engedélyt nem kért, az 1885:XXIII. t.-c. 184. §-a 2. pontjába ütköző kibágást követte el, amelynek elbírálására a közigazgatási hatóságnak van hatásköre. A megfelelő engedély kiadásáért ugyancsak a közigazgatási hatósághoz kell fordulni.

31. Kérdés. *A gyanúsítottat felhívja a járó, hogy cselédjét küldje el a község házára kihágás ügyében kikérdezés végett. A gyanúsított azt feleli, hogy a cselédnek dolga van. A marháknak takarmányt kell adnia. A járó erre azt feleli, hogy a marhák megetetését, ha ezt már éppen a kikérdezés idején kell végezni, a gazda maga is elláthatja. A gyanúsított erre emelt hangon így felel: „Lásza el a rosszszab, ha mind*

megdöglök is!" A gyanúsított ezt a kijelentést löbök jelenlétében teszi, amin azok megbotránkoznak. Megállapítja-e a gyanúsított viselkedése a Kbtk. 46. §-ába ütköző kihágást?

Válasz. A gyanúsított tiszteletlenül viselkedett a szolgálatilag fellépő járőrrel szemben, a hatóság közegével szemben sértő kifejezést használt s így a Kbtk. 46. §-ába ütköző kihágás fennforog. Helytelennek tartjuk azonban a járőrnek eljárását, hogy a gyanúsítottal az ő magánügyeinek miniként való alakulásáról vitába szállt. A gyanúsított ama megjegyzésére, hogy a cselédnek más dolga van, vagy azt kellett volna a járőrnek felelnie, hogy ehhez semmi köze nincsen s a gyanúsított tartsa kötelességének a járőr rendelkezéséhez való alkalmazkodást, vagy a körülményekhez képest barátságosan felvilágosíthatta volna arról, hogy a cselédnek van ideje a község házában való megjelenésre.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy betöréses lopás nyomozása.

Írta: RUSZBACH ANDRÁS tiszthelyettes.

Nyomozta: a dunapataji örs.

Martin József hartai lakos, az ottani Hangya-szövetkezet üzletvezetője 1930 szeptember 25-én éjjel 1 órakor az örsön megjelent és izgatottan jelentette, hogy a szövetkezet üzlethelyiségébe betörték. Az ablaküveg fiókját ismeretlen tettes kivágta, az üzletbe behatolt s az ott levő záratlan pénztárasztalfiókból 900 P-t pénztartóval együtt elloptak.

Előadta továbbá, hogy eddigi megállapítása szerint az üzletből 1 drb 100 gr-os középfinom pipadohányt és 5 doboz Memphis-cigaretta 7 P 76 fillér értékben szintén elloptak.

Az üzlet egyébként betörés ellen biztosítva van a Gazdák Biztosító Társulatánál.

A panasz vétele után a községben levő lakásomon értesítettek, hogy mi történt. Azonnal a laktanyába siettem és magamat, valamint Mari András törzsőrmestert, Jónás János őrmestert és Korom Lajos csendőrt az eset nyomozására szolgálatba vezényeltem. Harta község az örsállomástól 7 km-re fekszik, ezért, hogy a helyszínen minél gyorsabban megjelenhessünk, valamennyien kerékpárral láttuk el magunkat.

A helyszínen történt megérkezésünkkor a nagy sötétség miatt a helyszíni szemlét zseblámpavilágítás mellett csak általánosságban tudtuk megtartani. Megállapítottuk azt is, hogy a tettes az udvar felőli részen egy 85 cm széles és 148 cm magas, kétfelé nyíló ablak egyik fiókját 21 cm hosszúságban és 15 cm szélességben valamilyen éles vágóval kivágta. Az ablak szárnyait ezután kinyitotta, az üzletbe bemászott s a panaszos által előadott tárgyakat magához véve, ugyanott jött ki. A betört ablaktól 10 m-re egy kétfelé nyíló nagy kapu van, melynek egyik szárnya ki volt nyitva. A kapu sarkában a járőr egyik tagja megtalálta a pénztartót és 49 P váltópénzt, melyet a menekülő

tettes sietségében már nem tudott elrejtteni és ennél fogva eldobta.

Féltünk attól, hogy a sötétség miatt a helyszínen esetleg visszamaradt kéz- vagy lábnyomokat megsemmisíthetjük, ezért elhatároztuk, hogy a részletes szemlét csak akkor fogjuk megtartani, ha teljesen kivirrad. Biztonság okáért az üzlethelyiséget lepecsételtük és egy két főből álló járőr ott maradt azon célból, hogy az üzletvezető és hozzátartozói, valamint az udvarban lakó egyének a helyszínen változást elő ne idézhessenek. Magam pedig járőrtársammal a községi éjjeliőröket kerestem fel, kiktől érdeklődtem, hogy a jelzett éjjelen nem láttak-e valakit az üzlet előtt ólalkodni. Azt a választ kaptam, hogy egész éjjelen arra jártak, de senkit sem láttak.

A hajó- és a vasútállomáson is érdeklődtünk az elutazó egyének felől, de mindhiába. Közben kivirradt. Visszamentünk a helyszínre, hogy alaposan mindent megvizsgáljunk és szemügyre vegyünk. Rövid vizsgálódás után az ablakkal szemben, ahol a tettes be- és kimászott, egy kis virágoskertben, mely kerítéssel volt körülkerítve, egy igen gyűrött, nedves, sárga kalapot és egy egypengős nagyságú csontgombot találtunk.

Egyéb nyomok vagy bűnjelek felfedezhetők nem voltak. A helyszínen talált kalap és csontgomb volt a nyomozás egyetlen egy kiindulópontja. Járőr a talált kalapot és gombot az üzletvezetőnek, családtagjainak, valamint az üzlet igazgatójának és ellenőrének megmutatta, kik azt mondták, hogy azokat még sohasem látták. Nem emlékeznek arra, hogy ilyen kalapot viselő egyén az üzletben, vagy annak környékén megfordult volna. Tekintettel arra, hogy a kalapot és gombot senki sem látta, így kézenfekvő volt az a feltevésünk, hogy ezeket a tárgyakat a tettes hagyta hátra. Nem volt tehát más mit tenni, mint a tettet a kalap és gomb tulajdonosának személyében keresni.

A kalapot és a gombot ezért magunkhozvéve, a községben puhatolni kezdtünk az iránt, hogy nem látott-e valaki ilyen színű kalapot viselő egyént a lopást megelőző napon a községben csavarogni? Puhatolódzásunk azonban eredménytelen maradt.

Ekor a kalapot újból beható vizsgálat alá vettük.

Nem hiába. A kalap belsejében egy kis téglányalakú területet fedeztünk fel, melyben a kalapananyag színe elütő volt a többi részekétől. Gondolkoztunk rajta, hogy mi idézhette elő ezt a változást. Így jöttünk rá, hogy kérdéses helyen névcédula lehetett a kalapba bevarrva. További vizsgálódás során azt is megállapítottuk, hogy a kalap erősen naftalinszagú. Hol varrnak névcédulát a ruhadarabokra és hol rakják el azokat naftalinba? A katonaságnál és fegyintézetekben. Katonai alakulat helyben nincs, ellenben itt van a hartai fegyintézet. A kalapra alapított feltevésünk készen volt. A kalap tulajdonosa, ki valószínűleg azonos a tettessel, elbocsátott rab vagy fegyenc lehet.

Ebből a feltevésből kiindulva, felkerestük a hartai büntetőintézet igazgatóját, kiktől érdeklődtünk, hogy nem szabadult-e mostanában ki fegyenc, aki ilyen színű kalapot viselt, melyet a járőr felismerés végett megmutatott. Az igazgató a legnagyobb örömünkre azt a választ adta, hogy éppen tegnap szabadult ki egy Haragos Miklós nevű rab, ki egy év és hathavi hirtönbüntetését kitöltötte. Annak fején maga is látott ilyen színű kalapot, kabátján pedig a bemutatotthoz hasonló fekete csontgombot. Kizártnak tartja azonban, hogy a cselekményt Haragos követte volna el, mert neki a vasúti jegyet, még pedig Hartáról éppen ellenkező irányba induló vonatra személyesen váltatta meg és egy fegyőrrel reggel 9 órakor vonatra ültette. Különben nagyon szorgalmas ember volt. Azon

körülményt, hogy nevezett tényleg vonatra ült, megerősítette a vasúti megálló előjárója is. A járőr agyában azonban megérlelődött az az erős gyanu, hogy a tettes nem lehet más, csak Haragos, annál is inkább, mert lopásért már kétféleképpen volt büntetve. Felfogásunk szerint egy-két állomásig elment, azután leszállt és visszajött Hartára, hogy a bűncselekményt végrehajtsa.

Megerősítette továbbá a gyanut Hári György hartai lakos azon állítása is, hogy ő a lopást megelőző napon látott egy sárga kalapot és nagy fekete csontgombos kabátot viselő egyént az utcán fel és le sétálni, sőt az illető kínált is neki egy használt, szürkeszínű kabátot és egy csizmanadrágot azzal, hogy tartsa meg magának, mert neki nem kell. Most már nem volt mit tenni, mint Haragos kézrekerítése végett a szükséges intézkedést megtenni, ami abban állt, hogy táviratoztunk mindama helyekre, ahová azt a Nyut. 9. melléklete előírja. A fegyintézetben levő iratokból megállapítottuk, hogy Haragos hajdúnánási lakos, ezért a hajdúnánási rendőrkapitányságnak és az ottani őrsnek is táviratoztunk. Rövidesen megkaptuk a választ. A hajdúnánási csendőrörnek 1930 október 2-án kelt értesítése szerint Haragos október 2-án, 2 órakor, édesatyja tanyáján elfogatott és megőrzés végett az államrendőrségnek átadatott. A rendőrségen az őrs által küldött távirati megkeresésre azonnal ki is hallgatták és vallomását jegyzőkönyvbe foglalták. Haragos Miklós a rendőrkapitányságnál történt kihallgatása alkalmával szóról-szóra a következőket adta elő:

„A m. kir. Országos Büntetőintézet állampusztai telepén töltöttem ki a debreceni kir. törvényszék által lopás büntette miatt kirótt egyévi és hathónapi börtönbüntetésemet. A büntetésem f. évi szeptember hó 24-én reggel 9 órakor telt le, amikor is szabadon lettem bocsátva. Az intézet telepéről egy Hajós nevű fegyházor kísért ki az „Állampusztá” vasúti állomásra. Itt a jegyemet egészen Budapestig megváltotta és átadott kb. 12 P-t, mint rabsegélyt. Hajós az állomáson maradt, míg csak el nem indult a vonatom. Budapestre a déli órákban érkeztem meg és a nyugati pályaudvar III. oszt. várótermében töltöttem az időt este hét óra utánig, amikor is a Debrecenbe induló vonattal Debrecenbe utaztam. Debrecenbe a kora hajnali órákban érkeztem meg. A vonatból kiszállva a városba indultam, céltalanul kószáltam. Később a Hatvan-utca végén levő úgynevezett embervásárba mentem, hogy munkát keressek. Munkát nem kaptam s így éjjelre a vasúti állomás várótermében fekdtem le. Másnap és harmadnap is munkát kerestem, de mivel nem kaptam és a pénzem is elfogyott, kedden reggel elindultam gyalog Hajdúnánásra, ahova az estéli órákban érkeztem meg. Hazaérve az anyámmal találkoztam, aki hazavitt a lakásunkra. Másnap reggel apámmal együtt a tanyánkra mentem, hogy ott segítsek dolgozni. Ott a csendőrök megtaláltak és előállítottak.

Megjegyzni kívánom, hogy a hartai „Hangya” kárára elkövetett lopásban nem is lehetett részem, mert én már 25-én Debrecenben voltam. Ezen körülményt Darvas nevű hajdúnánási ismerősöm is igazolhatja. Nevezett jelenleg Debrecenben katona és múlt hó 25-én éppen Hajdúnánásról jött, ahol szabadságon volt, amikor a debreceni kisállomásnál találkoztam vele. Kezet fogtunk és egy rövid ideig beszélgettünk is. Egyebet előadni nem tudok.”

A vett értesülés után Mari András törzsőrmester és K. Szabó Ferenc csendőrből álló járőrt azonnal Hajdúnánásra küldöttem, hogy Haragost a rendőrségtől kér-

jék ki és hozzák el Dunapatajra. A járőr Hajdúnánáson a rendőrkapitányságnál jelentkezett és Haragos kiadását kérte. N. N. fogalmazó a járőrrel közölte, hogy az ügyet ismeri, de kötve hiszi, hogy a dologból lesz valami, mert Haragos ártatlanságát hangoztatja. Különben is itt a jegyzőkönyv. Majd a fogda ajtóját kinyitatta, hogy gyanúsítottat a járőrnek átadja. Amint a járőr nevezett elfogását kijelentette és megbilincselte, Haragos a következő kijelentést tette: „Igen, látom, hogy az urak dunapatajiak. Tudom, miért jöttek. Ne bántsanak! Mindent megmondok!”

Haragos a kikérdezés folyamán beismerte, hogy 1930 szeptember 24-én szabadult ki a hartai országos büntetőintézetből. A vasútállomásra egy Hajós nevű fegyőr kísért, ki számára a jegyet Budapestig meg is váltotta. A vonatra felszállt, a második (solti) állomásig el is utazott, ott azonban leszállt és a következő vonattal visszajött Hartára. A községben sétált és várt, míg besötétedik. Majd 20 óra tájban a Hangya-szövetkezet nyitva állott nagy kapuján besurrant az udvarra. A kocsiszínbén húzódott meg és várta, míg az üzletvezető és családja lefekszik. Körülbelül kétórai várakozás után, mikor már minden elcsendesedett, az ablak üvegjét hidegvágóval kivágta, az ablakot kinyitotta, majd bemászott az üzlethelyiségbe, a kérdéses pénzt és az említett dohányféléket magához vette és elmenekült. Még azon éjjel gyalog a fülöpszállási vasútállomásig ment el, hol vonatra ült és Kecskemétre utazott. Ott a lopott pénzen magának ruhát és egyéb dolgokat vásárolt, majd az Erzsébet-szállóban szállt meg, hol magát Szabó Antal gazdának adta ki. A még megmaradt pénzen élelmet, pezsgőt, a szállóbeli szobaasszonynak pedig aranyláncot és cipőt vásárolt és zene mellett mindaddig mulatott, míg a pénze tartott.

Beismerése után továbbfaggattuk, hogy nem terheli-e még más a lelkiismeretét. Hisz Hartától Hajdúnánásig az útja egy teljes hétig tartott. Ennek meg is lett az eredménye.

Beismerte, hogy szeptember 29-én éjjel a tisztaeszlári Hangya-szövetkezetbe szintén betört, onnan kb. 15 pengő készpénzt ellopott. Ezt a pénzt élelemre és utazásra költötte el. A lopott pénzen vásárolt dolgokat sikerült nagyobb részben biztosítani. Gyanúsított a tisztaeszlári Hangya-szövetkezetbe történt betörés miatt a tiszalöki őrsnek további nyomozás végett, majd a nyomozás befejezése után a nyíregyházai kir. ügyészségnek adatott át.

*

Ez a nyomozás tanulságos útmutatást tartalmaz a helyszíni szemle megtartására.

Nemcsak a szűkebb értelemben vett helyszínt (jelen esetben üzlethelyiség), hanem annak környékét is alaposan meg kell szemlélni. Itt sok esetben értékesebb adatokat találunk, mint a tulajdonképeni helyszínen, melyet a bűncselekmény felfedezői, kíváncsiak, stb. rendszerint tönkretesznek.

Helyesen járt el a járőr akkor, mielőtt a helyszíni szemlét a virradatig elhalasztotta. Napvilág nélkül csak igen jó mesterséges fényforrás mellett lehet helyszínelni (villanyreflektor, stb.).

Igen helyes és körültekintő intézkedés volt a helyszín lepecsételése és őriztetése.

A tettes által visszahagyott tárgy (kalap) alapos és lelkiismeretes vizsgálata adta az eset kulcsát a járőr kezébe. A vizsgálat eredményéből levont következtetések, az azokra felépített feltevés és az annak szellemében megtett intézkedések mintaszerűek voltak.

A hármas vívóverseny döntőjéről.

Tör, párbajtör (epée) és kard. Ez az összetett hármas vívóverseny, amelyet nálunk első ízben 1926-ban rendeztek meg. Azt a célt szolgálja, hogy vívóink mintegy kényszerítve legyenek a kardon kívül a törrel és a párbajtörrel is foglalkozni. Ez azért fontos, mert kardvívásban már évek óta tartjuk a vezetőpozíciókat, de nemzetközi versenyeken a törvívásban kénytelenek vagyunk mindig igen szerény helyezésekkel beérni, az epéében pedig nem is jöhetünk komolyan számításba.

A versenyt az nyeri, akinek a három verseny összeredményeként legkevesebb pontszáma van. Ha tehát valaki első helyen végzett — mondjuk — kardban és első lett a törben, ötödik az epéében, akkor van $1+1+5$, azaz összesen 7 pontja. Őt azonban, annak dacára, hogy két fegyverben első lett, megelőzi az a versenyző, aki mind a három vívónemben második helyezést ért el, mert ennek $2+2+2$, azaz összesen 6 pontja van.

Az előző években rendezett hármas versenyek hőse Piller György százados volt, aki ezekből a versenyekből háromszor egymásután került ki abszolút győztesként. Ebben az évben nem indult. Nemcsak azért, mert mint ennek a versenynek háromszor egymásutáni győztese, közben Európa-bajnok és az Európa-katonatiszti vívóversenyek kétszeres bajnoka, valamilyen kivételes, versenyen kívüli tisztelet helyet érdemelt ki, hanem azért sem, mert ugyanakkor, amikor mi itt a Tiszti Kaszinóban a csatogó pengéket figyeltük, Piller százados útban volt Milánó felé, hogy ott életének talán legszenzációsabb meccsét megvívja az olasz Nedo Nadi vívómesterrel, aki őt egy 16 tussos mérkőzésre kihívta.

Nedo Nadit, aki mint hivatásos vívómester, a nemzetközi mérkőzéseken nem vehet részt, verhetetlennek tartják. Tizenhat év óta ilyen kihívásos meccseken megverte valamennyi ellenfelét, köztük több Európa-bajnokot, így legutóbb a magyar Gombost is 14:7 arányban.

Úgy nagy általánosságban a sportvilágban a professzionista világhírességek rendszerint győznek az amatőrök felett és Nedo Nadi eddigi szereplését ismerve, most is neki kell nagyobb győzelmi esélyt adnunk, különösen ha hozzávesszük, hogy a mérkőzés olasz közönség előtt megy végbe. Ha Pillernek mindezek dacára sikerülne a 16 év óta veretlen professzionista Nedo Nadit legyűrnie, ez a vívóvilágban nagyobb szenzációt jelentene, mint Piller eddigi összes győzelmei együttléve. Páratlanul értékes koronája lenne ez annak a rapidívelési vívókarriérnek, amelyet Piller rövid 3—4 év alatt befejtett.*

A verseny — amint már említettem — a Tiszti Kaszinóban folyik. A kis díszteremben.

Sajnos, Nedo Nadi győzött 16:12 arányban. Szerk.

Kard és egyben a hármas verseny döntőjének a kezdete: 1931 február 1.

Este $\frac{1}{2}6$.

A Tiszti Kaszinónak Váci-utcai előcsarnoka ki van világítva, a lépcsőkön felfutó széles szőnyeg felfogja a sűrűn érkező résztvevők és vendégek lépéseinek zaját.

Benn a kisteremben már minden hely foglalt. Nekem azonban szerencsém van és sikerül befurakodnom. Ülőhely nem jut ugyan, de tőzsomszédságába kerülök az asztalnak, amelyen a tiszteletdíjak vannak kiállítva. A vívóknak ezen az estén valami 80 asszót kell leizzadniuk, nem baj, ha ezek közül néhányat elmulasztok; a tiszteletdíjak olyan szépek, értékesek, hogy figyelmemet egyelőre ezek foglalják le. Ami legelőször szemembe ötlük, egy világos-sárga nyitott kis bőrönd, benne minden szép és praktikus, ami egy kifinomult ízléssel készített és felszerelt rájzenecesszert tökéletessé tesz. (Ezt a rájzenecesszert én legalább négy embertől megkérdeztem és a nagy Kelemenben is megnéztem, hogy mi az igazi neve magyarul. Se a négy illető, se a nagy Kelemen nem tudta megmondani, ezért a magyar nyelv ápolása szempontjából mindössze annyi állt módomban, hogy úgy írjam, mint más magyar szavakat szokás. Mint azt például, hogy nikszdájcs.)

Ezen a szép tiszteletdíjon kis fémtáblácskát fedeztem fel, rajta két betű: Cs. F.

Vajjon ki fogja megnyerni a csendőrség felügyelőjének tiszteletdíját?

Előbb csak kissé szomorkodva, most meg, hogy ezt a díjat láttam, nem minden szemrehányás nélkül nézek Kontra Kálmán századosra, aki itt egyedül képviseli a csendőrségi színeket, sajnos, csak a zsűriben és nem a plánszon. Betegség, majd utána hosszabb tréninghiány s ezért ez a jeles vívóknak egyelőre nem szólhat bele a versenyekbe.

Az asszók folynak.

Versenyeredmények szempontjából már fél nyolckor elveszítik tulajdonképpen minden érdekességüket, mert a helyezések nagyjában tisztázódtak már a tör és az epée után.

Hatz Ottó főhadnagy harmadik lett a törben, első a párbajtörben, tehát $1+3$, összesen 4 ponttal állott fel a kardvívás döntőjéhez. Nagy Ernő folyamörkapitány első lett a törben, negyedik epéében, van tehát öt pontja. Az utánuk következők valamennyien jóval kedvezőlebb pontarányjal indultak, úgy hogy az első hely csak kettőjük között dőlhet el, harmadik nem veszélyeztetheti még akkor sem, ha ők ketten valamennyi asszójukat elveszítenék.

A legfeltünőbb Nagy Ernő folyamörkapitány indiszponáltsága. Nem sikerül neki ma este semmi. Mikor fél nyolcat mutat az óra, az eredményeket jelző táblán öt nulla éktelenkedik a neve mellett, ami annyit jelent, hogy a fél hattól fél nyolcig lefolytatott minden asszóját, szám szerint ötöt elveszítette. Hatz főhadnagy elsője tehát már eldőlt. A még hátralevő asszók ezt már nem befolyásolhatják.

A zsűri elnöki tisztségét négyen látják el felváltva. Filótás ny. huszárezredes, dr. Kovács, dr. Gerde és Petschauer Attila. A vívóknak nem akad alkalmuk különösebb méltatlankodásra, mert valamennyien pártatlanul bíráskodnak, Filótás ezredessel csak egy fotográfus nincs megelégedve, akit masinájával együtt azzal tessékelt helyére, hogy várjon szünetig. Petschauer pedig az ő ere-

deti, humoros, amellet mégis kitünö zsürielnök modorában állandó derűtségben tartja a nézőközönséget. A pártatlanság dacára is adódnak elő persze jóhiszemű, de igen súlyos tévedések. Egyízben például az igen nyugodt vérmérsékletű Kontra százados sem állhatja meg, hogy az egyik hírói ítéletre jobbsarkán egy piruettet ne csináljon.

*

A versenyen résztvehetnek az összes amatőr vívók, akik valamilyen klubnak tagjai. Örvendetesen kell megállapítani, hogy a hármass versenyben már az első évtől kezdve az első tíz helyen nagyobb részben katonavívók osztozkodtak. A civilvívók közül legjobban szerepelt Gerevich Aladár, aki törben nyolcadik, epében hatodik, kardban pedig negyedik lett, pontszámra az összversenyben harmadik. Érdekes a szereplése Hajdu János dr.-nak, aki epében második, törben negyedik, azonban kardban csak huszonnegyedik lett s ezért a hármass verseny összeredményében a hetedik helyre szorult. Az előző években kitünően szerepelt vívók közül Kálniczky mutatja a legnagyobb visszaesést. Nála is betegség és tréninghiány volt az oka, hogy a karddöntőbe például be sem került.

*

A verseny kitünö hangulatban folyik, kár volt — amit különben a legtöbben nem vettek észre —, hogy a verseny közben megjelent öreg Mestróval, Santellivel nem törődött senki, nem kínálták meg helyet s ezért az öreg — joggal — kissé sértődötten elhagyta a termet.

Nem érzem magam illetékesnek arra, hogy a rendezőség működését kritizáljam, vannak azonban bizonyos dolgok, amelyek vitán felül állanak. Ilyen vitán felül álló dolog az, hogy a világon páratlanul álló nagyszerű kardvívógárdánk megteremtésében, kiképzésében jelentős szerepe van Santellinek s ha ez a Santelli egy olyan helyen megjelenik, ahol vívnak, ott neki feltétlenül udvarias üdvözlés és hely dukál. Vitán felül áll az is, hogy ezt a Tiszti Kaszinóban meg is tették volna, ha valamilyen véletlen folytán az illetékeseknek nincs éppen akkor másutt a figyelmük lekötve. Az a jó, hogy az ilyen, minden rosszhiszeműségtől mentes, mindenütt előadódható véletleneket könnyű jóvátenni.

*

Második félidő.

Ventilátor, fenyőillat, sonkászsemlye, üdvözlések, toalettszemle stb. — szokásos szünetjelenségek, azután megint kezdődik.

Nagy Ernőnek egy egész folyamörccsoport drukkol, ő azonban rezignáltan legyint, ami körülbelül annyit jelent, hogy: „Az első helynek már mindenképen fuccs, a másodikat pedig úgyse vehetik el tőlem”.

De azért a második félidőben összeszedi magát és hátralévő mind a négy asszóját megnyeri.

Hatz formája tetőpontján van. Nyugodt és biztos, a legritkább esetben támad. Bevárja ellenfelet és a támadás kiparirozása után villámgyorsan riposztja csaknem mindig „ül”. Egyes akcióit a nézőközönség lelkes taps kíséri. Ebben a kardversenyben, illetve hármass döntőben sikerült neki az a bravúr, ami eddig egy győztesnek, Pillernek se sikerült, hogy kilenc asszója közül nyolcat megnyert. Egyet veszített el csupán, — a fiatal Gerevicchel szemben.

Közbevetőleg meg kell jegyeznem, hogy a karddöntőben csak tizen vesznek részt, a többiek már előzőleg a selejtezőben kiestek.

Nem jut most itt hely arra, hogy az egyes asszókkal részletesen foglalkozzam.

Harminchárom induló volt az összetett hármass ver-

senyben, ezek között az első nyolcnak nevét s az általuk elért eredményt az alábbi táblázat mutatja:

Helyezés sorrendje	N é v	Tör	Epée	Kard	Pontszám
1.	Hatz Ottó fndgy.	3	1	1	5
2.	Nagy Ernő főr. kap.	1	4	6	11
3.	Gerevich Aladar	8	6	4	18
4.	Maszlay Lajos fndgy.	13	5	3	21
5.	Hatz József fndgy.	5	9	11	25
6.	Borovszky Jenő fndgy.	9	7	14	30
7.	Dr. Hajdu János	4	2	24	30
8.	Kálniczky Gusztáv szds.	12	3	16	31

Pont tíz órakor ért véget a verseny.

Következik az eredmények kihirdetése és a díjkiosztás.

Nem volna teljes a beszámoló, ha ezt emutetlenül hagyom.

Vissza kell térnem a rájzenecesszerre.

Tudnunk kell, hogy egy ilyen rájzenecesszer különösen csábító erővel hat a díjnyertes nős vívók nejeire. A nőtleknek kevésbé. Előrelátható volt tehát, hogy a rájzenecesszer annak a birtokába kerül, aki a nős helyezettek sorrendjében az első.

A feleségek már jóelőre és asszonyi alapossággal megtekintették és letaksálták a kiállított díjakat és jéréiket már kötött marsrutával küldték az asztal elé, ahol helyezési sorrendben válasszhattak. Így került a csendőrfelügyelőség tiszteletdíja az első nős, negyedik helyezett Maszlay főhadnagy birtokába, azaz hogy egészen precíz legyenek: átmeneti birlalatába.

A győztes Hatz Ottó egy nehéz aranyórával hozta helyre a súlykülönbözetest, ami ilyenkor egy ilyen nehéz verseny után a versenyző normális testsúlyában előáll. Hasonlóképpen cselekedett Nagy Ernő folyamörccapitány egy tömör ezüstből készült nagy service-tálcával. Nehéz ezüst cigarettatárcák, serlegek, dohányzókészletek, egyik szebb és értékesebb, mint a másik. Különös érdeklődést vált ki egy hosszúcsövű, a legmodernebb rendszerű célövöpisztoly, amelyet Eckl, a RAC kitünö vívója választott magának. Utoljára maradt egy — ébresztőóra.

Itt is ki kell tartanunk.

Hogy is mondjam csak, hogy félreértés ne legyen belőle.

„An und für sich” nagyon szép kiállítású, remek börtokba beépített, aranyfoglatú tárgy ez is, értékben semmivel sem a többi tárgy mögött. Sőt!

Azonban... ébresztőóra!

Brrr...

Úgy is, mint berregés, úgyis mint az iszonyat kifejezése...

Hajnali kivonulások... félbeszakított szép álmok... didergős huhukolás fütetlen szobában... De minek analizálni az érzéseket, amelyeket többé-kevésbé mindenki ismer? ... s éppen ezért, úgy-e, a világ legtermészetesebb dolga, hogy ez az ébresztőóra — még egyszer mondom: „an und für sich... stb.” mindezek dacára — utolsónak maradt az asztalon.

Nem véletlen az sem, vagy ha véletlen, akkor egy briliáns véletlen, hogy ezt a pompás kis ébresztőórát az a parncsnokság adta, amely az ajándékozók között a legközelebbi nexusban, a legszorosabb szolgálati kapcsolatban áll a díjazottakkal.

Notus.

Halálozás. Gyors egymásutánban két csendőrtiszti családra sujtott le a legnagyobb csapás, a gyász. Január 27-én *Herkély Gyula* ny. alezredes, február 2-án *Forgács Elemér* ny. őrnagy költözött el az élők sorából.

Herkély Gyula ny. alezredes Körösladányban született, 1875 szeptember 21-én. Gazdászcsaládból származott. Középiskolai érettségi után 1895 október 1-én egyévi önkéntesi katonai szolgálatra bevonult a volt nagyváradi közös 37. gyalogezredbe. A csendőrséghez a tartalékos tisztvizsga letétele után, 1897 augusztus 6-án lépett be próbaszolgálatra. Véglegesítése után szakasparancsnok volt Kassán, Kisujszálláson, Nagybereznán, majd a budapesti kerület tanosztályánál segédoktatóként működött 3 éven át. A debreceni csendőrkerület felállításában mint kerületi segédtsízt vett részt 1908-tól kezdődőleg, később Veszprémben teljesített szolgálatot, mint vármegyei parancsnok. Alezredesi rendfokozatban vonult nyugalomba 1924 november 1-én és Bagamér községben telepedett meg. Képzett csendőrtiszt volt. Kitünő szolgálatainak elismeréseképpen legfelsőbb dicsérő elismerésben is részesült. A debreceni Szent Anna-kápolnából temették el január 29-én, utolsó útjára családja és testülete tagjainak kegyelete kísérte el.

Forgács Elemér ny. őrnagyot február 1-én holtan találták a szobájában. Régóta betegeskedett, orvosságokat használt s így eleinte az volt a feltevés, hogy öngyilkosságot követett el, a napilapok tudósításai is így számoltak be a halálesetről. Mi megadhatjuk neki azt a végső elégtételt, hogy az első feltevés tévedését jóvátesszük: nem öngyilkosság áldozata lett, hanem szívszélhűdés okozta a halálát. A boncolás ezt kétségtelenül megállapította.

Gazdasági tanácsos fia volt, 1877 május 18-án született Munkácson. Gimnáziumi érettségi után a Müegyetemen 4, a jogi fakultáson 2 félévet hallgatott s azután egyévi önkéntesi katonai szolgálatát kezdte meg 1898 október 1-én a volt munkácsi 65. közös gyalogezredben. A csendőrséghez próbaszolgálatra 1901 január 17-én lépett be. Véglegesítése után Erdélyben, az Alföldön, a Dunántúlon s az ország többi részében számos állomáshelyen teljesített szolgálatot különféle beosztásokban, míg 1926 augusztus 1-én nyugalomba vonult. A háború alatt általában belterületi szolgálatot végzett, rövidebb ideig Bielitzben volt, mint táborig csendőrzászlóaljparancsnok. Kiváló szolgálataiért legfelsőbb dicsérő elismerésben is részesült.

Csendőrtiszti és legénységi küldöttség kegyeletes kíséréte mellett február 5-én temették el a rákoskeresztúri temetőben.

—o—

A japán császár és Takamatsu herceg üdvözlő távirata a Kormányzó Úr Ó Főméltóságához. Takamatsu japán császári herceg budapesti látogatásával kapcsolatban, a herceg távozása után *Hirohito* japán császár Tokióból a következő táviratot intézte a Kormányzó Úr Ó Főméltóságához:

„Amidőn igaz hálámat fejezem ki Főméltóságodnak azért a szívélyes fogadtatásért, amelyben Takamatsu herceg és hercegnő Magyarországon részesült, őszintén köszönöm Főméltóságodnak, hogy a hercegnek a magyar érdemkereszt nagykeresztjét adományozni méltóztatott. *Hirohito*.”

Takamatsu herceg a magyar háfarról a következő táviratot küldte Magyarország kormányzójának:

„Szép országukat elhagyva, arra kérem Főméltóságodat, engedje meg, hogy úgy a magam, mint a hercegnő nevében legőszintébb köszönetemet tolmácsolhassam azért a kedves fogadtatásért és vendégszeretetért, amelyben Főméltóságod, a magyar kormány, valamint a magyar nép bennünket budapesti tartózkodásunk alatt részesített. Egyidejűleg arra kérjük Főméltóságodat, fogadja szívből jövő jókívánatainkat a magyar nemzet további fejlődéséhez és boldogulásához. *No-buhito*.”

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága mindkét táviratra ugyancsak megleghangú táviratban válaszolt.

A karácsonyi nyomorenyhító akció gyűjtésének eredménye. A karácsonyi nyomorenyhító akció céljaira a honvédség és a csendőrség összesen 27.135 P 47 fillért gyűjtöttek össze. Ezen összeghez a m. kir. csendőrség 3122 P 40 fillérrel járult hozzá. A Főméltóságú Asszony ezen nagylelkű, hazafias megértést tanúsító adományt hálás köszönettel fogadta. A csendőrség felügyelője köszönetét fejezte ki a testület mindazon tagjainak, akik — dacára mostoha anyagi helyzetüknek —

pénzbeli hozzájárulásukkal lehetővé tették, hogy ezen nagylelkű, nemes akciót ily jelentékeny összeggel támogathassuk. Hasonló köszönetet mondott mindazoknak is, akik az inség enyhítésére természetbeni adakozással hozzájárultak.

Érdekes adatok a budapesti ügyészség évi jelentéséből. *Baróthy Pál* dr. főügyész, a budapesti kir. ügyészség elnöke most készítette el évi jelentését, melynek adataiból kitűnik, hogy az 1930. évben iktatott ügydarabok száma 127.843 volt, közel hat és félezerrel több, mint az előző esztendőben. A múlt évben befejezett nyomozások száma 33.204, tehát ez is jelentékenyen nagyobb, mint a korábbi esztendőkben. Érdekes, hogy az 1930-as esztendőben 25.131 nyomozási ügyben hozott az ügyészség megszüntető határozatot és csak 4406 ügyben adott be vádiratot. A megszüntető határozatok ellen összesen 1241 felfolyamodást jelentettek be, ezek közül azonban 1052-t a főügyészség elutasított, úgyhogy végül a megszüntető határozatok 84.77 százaléka vált jogerőssé.

Csendőrtiszti táncmulatság Budapesten. Január 31-én este 9 órakor a Böszörményi-úti csendőrtiszti társalgó helyiségeiben táncmulatság keretében adtak egymásnak találkozó a Budapesten állomásozó csendőrtisztek és családtagjaik. Megjelentek a mulatságon: *Fischer József* tábornok, romániai lovag *Czögler Gusztáv* ezredes, *Soltész Imre* ezredes, *Lábaday Kálmán* ezredes, *Klemm László* ezredes s ott volt a budapesti tisztikar nagyrésze családotól. A mulatság kellemes hangulatban a reggeli órákig tartott.

Dicséret. A miskolci VII. kerület parancsnoka *Batuczki János* csendőrt, mert a Kormányzó Úr Ó Főméltóságának utazása alkalmával, különleges szolgálatát kötelmein felül álló lelkiismeretességgel és odaadással teljesítette, — nyilvánosan megdicsérte.

Fegyverhasználat. A karancssági őrs állományaiba tartozó *Jéger István* őrmestert, ki szolgálaton kívül a községben tartózkodott, február 3-án, fél 1 órakor megtámadta *Murár József* karancssági lakos. *Jéger* őrmester a támadó ellen kardfegyvert használt és azt megsebesítette. *Murár* 8 napon alul gyógyuló sérülést szenvedett. Az ügyben a kivizsgálást megindították.

Ambrus Istvánt kivégezték. *Ambrus István*, a szalantai rablógyilkost, február 4-én 7 órakor *Pécsett*, a kir. ügyészség fogházának udvarán felakasztották.

Ezredemléknap. A volt nagyváradi 4. honvédegyezred egykori honvédei és tisztjei ezredemléknapot tartottak *Oros-házán*. *Kratochwill Károly* altábornagyot, a táborig ezred volt parancsnokát és a vele együtt érkezett husznöt-harminc tartalékos tisztet fáklyásmenet kísérte az állomásról az Alföldszállóra, ahol *Csizmadia András* országgyűlési képviselő és *Kunos István* községi főjegyző fogadták. Vasárnap délelőtt a hősi szobor ünnepélyes megkoszorúzása után matiné volt a színházteremben, amelyen *Jámbor Lajos* harctéri verseket olvasott fel, *Kratochwill* altábornagy a háborús felelősség kérdéséről és a revizióról értekezett. Annak a szükségességét hangoztatta, hogy készíteni kellene egy katekizmust, amely történelmileg igaz és határozott feleletet tartalmazna minden vádra, amelyet idegenek vagy ellenségeink a háborús bűnösséggel kapcsolatban felvethetnek.

A budapesti csendőrtiszti társalgó közgyűlése. Január 28-án fél 17 órai kezdettel tartotta meg a budapesti csendőrtiszti társalgó évi rendes közgyűlését. A megnyitás után dr. *Valló József* alezredes, a társalgó elnöke üdvözölte a megjelent tagokat, majd felkérte a társalgó alelnökét, a bizottsági elnököket és a titkárt, hogy a múltévi működésüket ismertessék és az esetleges előterjesztésüket a f. évre vonatkozólag tegyék meg. A beszámoló után a bizottság elnökéről lemondott *Bákay Lajos* g. tiszthelyettes, titkár helyett *Pászkan János* g. tiszthelyettes, *Albert Ferenc* tiszthelyettes, kezelőbizottsági elnök helyett pedig *Pintér András* g. tiszthelyettes választotta meg a közgyűlés. Végül az elnök üdvözölte a megválasztottakat és a f. évi program megvitatása után a közgyűlést berekesztette.

Előadások a tiszti kaszinóban. Február 13-án: „A magyar hadiviselet történeti fejlődése és hatása a világ népeinek hadiviseleteire.” Előadó: *Nemes Mihály* történeti festő. Az előadást vetített képek kísérik. — Február 17-én: „Személyek és események a világháború alatt.” Előadó: vitéz *gyergyó-szentmiklósi Kary Béla* ny. altábornagy, a Tiszti Kaszinó elnöke. — Február 20-án: „Sven Hedin hazája.” Előadó: *Megyery Ella*, a Magyar Földrajzi Társaság tagja. Az előadást vetített képek kísérik. — Február 24-én: „Szabadságharc — nemzeti háború.” Előadó: vitéz nagymegyeri *Raics Károly* ny. altábornagy. Az előadást vetített képek kísérik. — Február 27-én: „A m. kir. csendőrség modern nyomozó szolgálata.” Előadó: *Schivny Richárd* m. kir. csendőrszázados. Az előadást vetített képek kísérik.

Statisztikai adatok az osztrák csendőrség működéséről. A „Der Gendarmeriebeamte” című osztrák csendőrségi lap statisztikáját közli a csendőrség szolgálati teendőinek állandó fokozódásáról. A csendőrség 1925. évben 6135 fő létszám mellett 2.646.482 ügydarabot intézett el. 1929-ben a létszám 5869 főre apadt, ezzel szemben az elintézett szolgálati ügydarabok száma 5.120.214 darabra emelkedett. Az összpontosítások száma szintén emelkedést mutat. Így 1926-ban 438, 1927. évben 903, 1928. évben 763 és 1929. évben 1699 összpontosítás történt.

„Magyarország Tiszti Cím- és Névtárának” 1931. évi kiadása. A m. kir. központi statisztikai hivatal megkezdte a Tiszti Cím- és Névtár 1931. évi kötetének szerkesztését. Az új címtárnak éppúgy, mint az eddigieknek, célja az, hogy minél megbízhatóbb és pontosabb tájékoztatást nyújtson az állami élet szerveinek tagozódásáról, a kormányzati és közigazgatási szerveknél alkalmazott tisztviselőkről és azok beosztásáról. Magyarország Tiszti Cím- és Névtára című kézikönyv 1931. évi kötete a legnagyobb részletességgel fogja ismertetni a kormányzóra vonatkozó adatokat, a kormányzósági hivataloknak, az országgyűlés, a minisztériumok és az ezek alá tartozó hatóságok, hivatalok és intézetek tisztviselő-személyzetének névsorát és szolgálati beosztását. Közölni fogja a címtár a minisztériumok és nagyobb központi hivatalok ügybeosztását, a jelentősebb hatóságok hatáskörét és működési területkört, az ország közigazgatási és anyakönyvi beosztását községi és körjegyzőség szerint, a jegyzők neveivel együtt; a bíróságoknál pedig a sajtó- és pénzügyi bíróságok, a körjegyzői és ügyvédi kamarák megjelölését, a telekkönyvi hatóság, az adó- és leltári hivatal pontos megjelölését. Közölni fogja továbbá a Függelék-részben a tudományos és más országos érdekű társulatok és egyesületek, nagyobb pénzintézetek és biztosító intézetek adatait, végül teljes névsorát fogja adni az 1920. óta adományozott nem hivatalnoki címek és rendjelek birtokosainak is (kormányfőtanácsosok, kormánytanácsosok, gazdasági tanácsosok, stb.). Végül tartalmazni fogja a tisztviselők rangbeosztását. (Fizetési osztályonként és betűsorban.) Magyarország Tiszti Cím- és Névtárának új kiadása egész vászonkötésben 1931. évi május hó végén fog megjelenni. Az új kötet előfizetési ára 18 pengő, bolti ára pedig 25 pengő. Az előfizetési határidő 1931. évi március hó 31. A címtár új kiadása az előfizetési határidő lejártá után csak bolti áron lesz beszerezhető. Megrendelése kizárólag a m. kir. miniszterelnökség 100.703. számú bevételi csekklapjával történt befizetések útján eszközölhető.

Öngyilkosság. A nagyigmándi örs állományába tartozó Markó György törzsőrmester f. hó 1-én 19 órakor, az örs mosdóhelyiségében Flórián Sándor törm. szolgálati fegyverével, öngyilkossági szándékból a szájába lőtt és azonnal meghalt. Tettét azért követte el, mert az ellene lefolytatott bűnvádi eljárás során a legfelsőbb honvédtörvényszék a csendőrségtől való elbocsátásra ítélte.

Öngyilkossági kísérlet. Fazekas Lajos, a ceglédi lovas tanalosztály állományába tartozó lovascsendőr január hó 29-én Budakeszire 24 órás eltávozást nyert, hogy a József Főherceg Szanatóriumból — hol hosszabb ideig gyógykezelés alatt állott — a ruházatát elvigye. Fazekas a sanatóriumból a közeli erdőbe ment és ott öngyilkossági szándékból Frommer-pisztollyal mellbelötte magát. A sérültet a budapesti III. sz. honv. és közr. kórházba szállították. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes. Öngyilkosságának valószínű oka, hogy gyomorbetegségben szenvedett. Az ügyben a kivizsgálás megindult.

Tíz magyar hajó járja a tengereket. Kevesen tudják, hogy bár Magyarországnak sem tengere, sem tengeri kikötője nincs, jelenleg mégis 10 kereskedelmi hajó járja a tengereket magyar lobogó alatt. A különböző hajózási társaságok tulajdonában levő hajók névszerint: Honvéd, Tábor, Mars, Relis, Árpád, Magyar, Tisza, Tenger és Tátra. A magyar hajók utasszállítással nem foglalkoznak. A tíz hajó hordképessége mintegy 50.000 tonnát tesz ki. A hajók tisztikara és legénysége majdnem mind színmagyar, úgyhogy háromszáz magyar család él a tengerhajózásból.

Lezuhant a legnagyobb angol katonai hidroplán. Az angol katonai aviatikát február 4-én megint borzalmas katasztrófa érte. Plymouth közelében lezuhant egy nagy katonai hidroplán, amelynek tizenkét utasa közül kilencen életüket veszítették. A hidroplán próbarepüléseket végzett a plymouthi öböl fölött s már éppen leszállásra készülődött, amikor hirtelen egyensúlyát veszítette és a tengerbe zuhant. A lecsapódásnál a motor felrobbant és a repülőgép néhány perc alatt eltűnt a tengerben. Tizenkét utasa közül már csak négyet tudtak kimenteni, míg nyolcan a repülőgéppel együtt a tengerbe veszttek. A négy kimentett pilóta is igen súlyos sebesüléseket szenvedett s egyikük kevéssel utóbb meghalt a kórházban.

Az olasz tengerészet új tengeralattjárója. Az olasz lapok részletesen foglalkoznak az új tengeralattjáróval, amelyet az olasz tengerészet részére építettek. A hajó vízkiszorító képessége 17 tonna; két, egyenként 750 lóerejű Diesel-motorral van felszerelve. Varezóban próbának vetették alá a hajót, amely teljes harci felszereléssel 58 kilométer óránkénti sebességet ért el. Ez a sebesség új rekordot jelent az ilyenfajta hajóegységek teljesítőképessége terén.

Gaucher francia altengernagy meghalt. Párisból jelentik, hogy Gaucher nyugalmazott altengernagy, aki a háború alatt a Földközi-tengeri szövetséges hajórajoknak volt a parancsnoka, hetvenhárom éves korában elhunyt.

Új forgalmi adóbélyegek. A pénzügyminiszter a 10, 40 és 60 filléres, 1, 2, 5 és 8 pengős értékjelzésű forgalmi adóbélyegek gyártását beszüntette. A meglévő készletek elfogyásához képest új 10, 20 és 50 filléres, 1, 2, 5 és 10 pengős értékjelzésű forgalmi adóbélyegek kerülnek forgalomba. A régi 10, 40 és 60 filléres forgalmi adóbélyegek meglévő készleteket a postahivatalok és dohánytőzsdék tovább is korlátlanul árusíthatják. A régi 1, 2, 5 és 8 pengős forgalmi adóbélyegek a postahivatalok és bélyegárusok április 1-éig árusíthatják, az adózók pedig május 1-ig használhatják föl.

Házasságot kötött a miskolci kerületben Bajla János törzsőrmester Szepesi Erzsébettel Zádorfalván.

Arany vitézségi érmes altisztek fényképei. A m. kir. Hadtörténelmi Múzeum több ízben közölte már, hogy a világháborúban a legmagasabb katonai kitüntetést elnyert altisztek és legénység arcképeit és emléktárgyait gyűjti. Az intézet igazgatósága közli, hogy legénységi arany vitézségi érmesek arcképei és emléktárgyai eddig csekély számban érkeztek be. Egyben újból felkéri mindazokat, akik legénységi rendfokozatban szereztek meg az arany vitézségi érmet, hogy fényképüket és háborús emléktárgyaikat a múzeumnak (Budapest, I. Vár, Bástya-sétány 40) mielőbb küldjék be.

Örsparancsnokká kinevezetett: A budapesti I. kerületben Szabó Sándor IV. tiszthelyettes.

Csendőrségi Közlöny 3. szám. Személyes ügyek: Felmentések, kinevezések, áthelyezések: Nemesszeghi Nemesszeghy László ezredes, a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetőhelyettesi állása alól felmentetett, Debrecenbe áthelyeztetett és a debreceni csendőrkerület parancsnokává kinevezetett. Szlabey Imre ezredes, a debreceni csendőrkerületi parancsnoki állása alól felmentetett. Csiba István ezredes a pécsi csendőrkerületi parancsnoki állása alól felmentetett, Budapestre áthelyeztetett és a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetőhelyettesévé kinevezetett. Klemm László ezredes, a m. kir. csendőrség felügyelőjének segédtisztje Pécsre áthelyeztetett és a pécsi csendőrkerület parancsnokává kinevezetett. Nemes Deseő Sándor őrnagy, Sárospatakról szárnyparancsnoki minőségben Curgóra áthelyeztetett. A m. kir. honv. miniszter okirattal megdicsérte: Zsigmond István századost, mert a nyomozó alakulatok megszervezése körül kimagasló szorgalommal igen hasznos szolgálatokat tett s osztályparancsnokát hathatósan támogatta, Halbich László századost, mert szárnyparancsnoki minőségben igen értékes és eredményes tevékenységet fejtett ki, Molnár Henrik g. századost, mert a csendőrség gazdaszat-közigazgatása terén hosszú időn át igen hasznos és eredményes tevékenységet fejtett ki. — Nemesség elismerése: A m. kir. belügyminiszter vitéz Bogyay Kamill százados nemességének igazolását elfogadta, ennek következtében a „Várbogyai és Nagymadi” nemesi előnevek használatára jogosult. — Nyugállományba helyeztetik: Gáló István III. kerületbeli alhadnagy és Terebesi Mihály IV. kerületbeli tiszthelyettes. — Ideiglenes nyugállományba helyeztetik: Pilibát György V. kerületbeli tiszthelyettes. — Ideiglenes nyugállományban meghagyatik: Sebestyén Dávid VII. kerületbeli tiszthelyettes. — Névváltoztatások: A m. kir. belügyminiszter Krapecz Imre őrmester családi nevének „Karácsony”-ra, Herbst Ferenc őrmester családi nevének „Halász”-ra változtatását megengedte. — Szabályrendeletek: Özvegy, elvált vagy el nem vált legénységi állományú egyéneknek lakáspénzre van igényük, ha olyan családtagjuk van, aki után családi pótdíjban részesülnek (ha nem is élnek vele közös háztartásban) és ha részükre laktanyaszerű elhelyezés hiányában kintlakás engedélyeztetett. — Csendőrségi Közlöny egyes elmaradt számainak igénylése. A megszünt alakulatok Csendőrségi Közlönyeit az anyagraktárparancsnoksághoz kell beszállítani s az újonnan felállítandó alakulatok a Közlöny régi évfolyamait onnan kapják meg. — Fokozottabb figyelmet kell fordítani arra, hogy utcákon, nyilvános helyiségekben a közönség ne köpködjön. — Szolgálati könyvek helyesbitésénél a helyes-

bítések folyószámát kell feltűtteni. — A közlekedési rendőrök szolgálatuk tartama alatt nem tiszteleghetnek és felvilágosításokat a közönségnek nem adhatnak. — Honvédségi gépkocsi- (motorkerékpár) vezetők tisztelgésének szabályozása. Állóhelyben fővetést hajtanak végre, menetközben nem tiszteleghetnek. — Az 1924. évi VI. t. c. alapján kibocsátott kényeszerkesztő-kötvényeket ügynökök tapasztalatlan emberektől olcsón összevásárolják. A kötvények vásárlása csak bizonyos feltételek betartása mellett történhetik; akik ezeket a feltételeket nem tartják be, azokat a rendőrhatalomhoz, illetve a területileg érdekelt iparhatóságokhoz kell jelenteni. — Gépjárművek nemzetközi forgalmára vonatkozó új jogszabályok. — Azoknak az egyesületeknek, amelyeknek tagjai az alapszabályok értelmében formaruha viselésére jogosultak, a formaruhát és ehhez tartozó felszerelési tárgyakat képekben vagy azok hiányában leírásban kell bemutatniuk a m. kir. belügyminiszternek. — A bejelentési kötelezettség kiterjesztése az ország egész területére. A rendelet január hó 1-én lépett életbe és a magyar állampolgárok bejelentési kötelezettségére vonatkozik. — Külföldieknek az ország területére való beutazása, itt-tartózkodása, lakhatása, munkavállalása. — Magyar-jugoszláv határszéli forgalom szabályozása. — Határszéli útiokmányok egyöntetű kiállítás, kezelése és kiadása. — Lovaglóbőrfont és azzal ellátott lovaglónadrág tömegbeli becsértéke.

Örsfőnöki állást keres Sárközi Ilona (Budapest, V., Visegrádi-utca 11/a, IV. em. 2.). Életkora: 40 éves, másfél évig volt örsfőnök.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a beküldő megcímezett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel. A közleményeket kérjük a papírnak csak az egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levelekre nem válaszolunk. Kéziratok sorsáról is csak szerkesztői üzenetben adunk választ. Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. Jellegül legcélszerűbb egy kisebb helység nevét, vagy többjegyű számot választani. Ha jelige nincs megjelölve, a kérdező nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr lelkizik” rovatban adunk választ. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Csak a m. kir. csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el előfizetést, mástól nem. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-Krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I., Krisztina-körút 141.) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Visszavágyó. Olvassa el legutóbbi számunkban „J. F. ny. tiszthelyettes, Aszód” jeligére küldött üzenetünket.

38.103. Magyar eredetű név mind a kettő. A Högye-család címeres nemesi levele 1634 augusztus 12-én kelt (Bihar megye). Nyomat találjuk a család nemességének 1777 július 6-áról, amikor a Högye Benedek nemességét III. Károly megerősítette, továbbá 1777-ben, amikor Mihály és fia (Bihar megye) bizonyítványa alapján a nemességet Heves vármegyébe kihirdették. Adatok vannak még Orosz: „Heves vármegye nemes családjai” c. művében. A másik név a Zsolnai—Szamota oklevélszótár szerint már 1211-ben előforduló ősrégi magyar név. A szónak különben ma is az a jelentése, mi régenté volt: hibás lábú. Valamelyik ős talán bicegett kissé s innen kapta a nevet. A család nemességére vonatkozólag nincsenek adatok.

Tiszapart. A legénységi szabadságok évi kiszabására vonatkozó rendeletet nem adták ki az örsöknek, ez csak a tisztii parancsnokságoknál van meg. A legénység személyi ügyeinek kezelésére vonatkozó szabályzat tárgyalásra készen áll s amint a költségvetési helyzet megengedi, kiadásra kerül, ott ezt a kérdést is szabályozzák. Az érvényben, álló rendelet szerint alhadnagy és tiszthelyettes évente 6, kivételesen (külföldi szabadság) 8 heti, törzsörmeister, örmeister és csendőr évente 4, kivételesen 6 heti szabadságot kérhet s ha a szolgálati viszonyok megengedik, ezt a szabadságot meg is kapják. Ha azonban valaki pl. az elmúlt évben igénybevette a külföldi szabadság hosszabb időtartamát, akkor ugyanezt az időt már nem kérheti újra. Próbacsendőrök csak rendkívüli esetekben, halaszthatatlan családi ügyekben (pl. gyász esetében) kaphatnak napokra terjedő szabadságot.

Pártfogó. Örskihallgatáson adja elő az ügyet. Nézetünk szerint a levelében felhozott indokok elegendők arra, hogy kérése szolgálati útra kerülhessen. Abban az esetben, ha az előjárói megállapítják, hogy kérése méltánylást érdemel s az engedélyt megadják, kérje a lakbér folyósítását és arra való tekintettel, hogy a laktanyaszerű elhelyezés anyagi előnyeit a kiköltözéssel elveszítené. Azt hisszük, minden azon múlik, hogy ön a kintlakás engedélyezésére mennyire alkalmas és érdemes. Ha a kérelem jóhiszemű, — amiben nem kételkedünk — nyugodtan előállhat vele. Legrosszabb esetben nem engedélyezik, de magáért a kérelem előterjesztéseért bántódása nem eshetik. Kérni szabad.

Sz. S., Pécs. A példa s annak alapján a számítás hamis, mert mindenki a születése napján, nem pedig a születése napját megelőző napon tölt egy bizonyos életkort. A családi pótlékot az idézett rendelet szerint annak a hónapnak végével kell beszüntetni, amelyik hónapban a jogcím megszűnik, vagyis amely hónapban az érdekelt a meghatározott életkort elérte. Ha valaki tegyük fel: február 1-én született, akkor február 1-én érte el a meghatározott életkort, a jogcímet tehát ezzel a nappal elveszítette ugyan, de a családi pótlékot a rendelet szerint csak a hónap végével kell tőle megvonni, éppen úgy, mintha a hónap akármelyik másik napján született volna.

Levéltitok. Miután az ügy szolgálati útra került, nekünk nem lehet hozzászólni. Levele különben sem volna alkalmas arra, hogy véleményt mondjunk, mert van benne panasz, gyanúsítás és egy csomó érthetetlen sejtetés, csupa olyan közlés, amelyeknek az összefüggéseit mi nem ismerhetjük. Aki azt akarja, hogy véleményt vagy tanácsot kapjon tőlünk, az ne köntörfalazzon, hanem írja meg, amit akar egyenesen és magyarul, hogy megértsük. Ha sérelem érte, az orvoslás nem marad el.

Érdekelt. Nem írta meg, hogy a közigazgatás tagjai milyen követeléseket támasztanak, így nem szólhatunk hozzá a dolog részleteihez. A gazdasági hivatal levonta öntől azt az összeget, amit a levelében hivatkozott rendelet értelmében kellett vonnia; ebből a közigazgatás megkapta azt, ami megilleti. Ezen túl a közigazgatás önnel szemben követeléseket nem támaszthat. Ismételjük azonban: nem ismerve az ügy részleteit, az önközött lévő vitás kérdés tekintetében ezen az elvi megállapításon túlmenően nem foglalhatunk állást.

N. L., Szakály. Nem úgy áll a dolog, mint azt ön leírja. Nem mondjuk, hogy az információ volt helytelen, inkább ott a hiba, hogy olyan dolgokról tárgyaltak, amelyekről általában sok a téves felfogás. Ennél többet magánlevélben sem mondhatnánk. Befejezésül annyit: térjen a dolog fölértékelésére napirendre. A levelében talált 16 filléres bélyeget lapunk javára bevételítettük.

Honvágy. Azzal, hogy a magyar állampolgárságot megkapta, még nem veszítette el a jugoszláv állampolgárságát, vagyis kettős állampolgársága van. A szerbek figyelmen kívül hagyják, hogy önnek megvan a magyar állampolgársága is, a

Kistarcsa. Az államvasutak üzletvezetőségei szabályozzák ezt a kérdést. Minden iskola igazgatósága idejében értesülést szerez arról, hogy a karácsonyi és husvétii utazások alkalmával a 10 éven felüli gyermekek részesülnek-e az 50 százalékos utazási kedvezményben. Ezt a vasút meg szokta adni, de természetesen csak esetenként külön-külön s az iskola igazgatóságának igazolása kell ahhoz, hogy a gyermek tényleg valamelyik intézetnek a növendéke.

Hövej. Jánossy Gábor országgyűlési képviselő állandó lakása Szombathelyen van (Szabó M.-utca 33. sz.). Anélkül Budapesten tartózkodik, a Park-szállóban lakik.

Zboró. Ha felülvizsgálat útján ment nyugállománnyba, a csendőrségi pótdíj beszámít, akár ideiglenes a nyugállományba helyezése, akár végleges.

Hídverő. Szolgálati és politikai tartalommal, illetve ilyen vonatkozásokkal írt közleményeket tényleges tiszti engedély nélkül nem tehet közzé. Tisztán szépirodalmi termékeket azonban engedély nélkül átadhat közlésre folyóiratnak, napilapnak, kiadhatja szintén engedély nélkül könyvalakban is. Az ilyen irodalmi termékek szerzőjeként használhatja a nevét, feltüntetheti a rendfokozatát, vagy ha írói névvel akar szerepelni, akkor be kell jelentenie szolgálati úton a belügyminiszter úrnak (VI. c. osztály), hogy milyen írói nevet (álnevet) fog használni. Azt mondanunk sem kell, hogy a tisztnek tudnia kell, mely orgánumban való szereplése felel meg a tiszt állásbeli és az általános katonai követelményeknek és melyekben nem: ezt mindig szem előtt kell tartani s ezért a tiszt maga felel. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 48. pontját olvassa el, azonkívül talál ezzel kapcsolatos rendeleteket a Honvédségi Rendeleti Közlöny 1923. évfolyamának 34. és 47. számaiban.

N. S. Soroksár. A nyilvántartásban nem fordul elő.

Szombathely. Az 1928. évi 4000--M. E. kormányrendelet alapján a további intézkedésig a laktörvényalkalmazásának a 95 százalékat folyósítja a kincstár. Ez a rendelkezés máig sem változott. A csendőrségi zsebkönyv 296--297. oldalán közölt táblázat szövegében benne van az, hogy a táblá-

zat számadatai az alaplakbérilletményeket jelentik, ezekből az adatokból tehát 5 százalékos lekezelést számítani, hogy a jelenleg tényleg illetékes laktörvényalkalmazások összegeit megismerjük. Az említett kormányrendeletet egyébként az 1928. évi 20. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 131.334--VI. b. 1928. B. M. rendelet is kihirdette. Még csak azt kell megemlítenünk, hogy egyes esetekben a valóságos és az alaplakbérilletmények közötti különbség tizedszázalékokkal több vagy kevesebb lehet 5 százaléknál, ezt fillérpontos számítások mellett elkerülni nem lehetett.

F. Gy. tiszthelyettes. Dunaharaszti. Olvassa el mai számunkban „Szombathely” jellegű küldött üzenetünket.

P. J. őrm., Mocsá. 1. Mindegyik másról beszél, ez a különbség, ellentét azonban nincs közöttük. 2. A hivatkozott rendelet is szószerint azt mondja: „oda-vissza”.

Garaiak. 1. Elvi kérdés, várja türelemmel, amíg gyökeresen tisztázzuk az ügyet. 2. Ha olyan kezelésre van halasztástalan és elkerülhetetlen szükség, amit katonai kórházban nem adhatnak meg vagy pedig a sürgősség volt az oka a polgári kórház igénybevételének, akkor kérni lehet szolgálati úton az illetékes gazdasági hivataltól a kórházi ápolási költségek megtérítését. Egyébként a kincstár polgári kórházak igénybevételével járó költségeket nem térít meg, mert a katonai kórházak minden beteg csendőrnek is rendelkezésére állanak.

Zagyva. Nagyréti Darvas Imre ny. ezredes címe: Budapest, IX., Bakács-u. 1—3. sz. Leitner Béla tanácsnok címe: m. kir. honvédelmi minisztérium, 8. osztály.

Harmat. A Hadtörténelmi Levéltár címe: Budapest, I., Bécsikapu-tér 4. sz. További értesítését tudomásul vettük.

Makrai th. Abaujszántó, Balogh őrm., Öcsény, Kiss János őrm., Öcsény, V. Juhász őrm., Hódmezővásárhely-Kopáncs, Lószert ny. tőr., Ujpest, Juhász Nagy g. th., Szentes. Előfizetésüket február 1-ével jegyeztük elő, mert a példányokat visszamenőlegesen nem tudjuk küldeni: minden példányunk elfogyott.

**GYÁRI
FIÓK:**

T. PUCH-MŰVEK RT. FIÓKTELEPE

BUDAPEST

Mint volt angol gyártmányú motorkerékpártulajdonos arról értesítem, hogy az Önöktől vásárolt 250-es Puch motorkerékpárral a legbiztosabb mértékben meg vagyok elégedve.

Meggyőződésem szerint a Puch-motorkerékpár éppen úgy megfelelnek a követelményeknek, mint más sokkal drágább angol vagy más gyártmányú gépek. Fő előnye gépeknek a többi más gépekkel szemben az, hogy olcsóbb, szerkezete nagyon egyszerű, stabil, karbantartása sokkal kevesebb idővel jár, mint más 4 ütemű gépeké.

Szárnyam területén kb. 8 Puch-gép van csendőreim használatában, valamennyien a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak róluk, sok hasznos szolgálatot tettek már nekik a szolgálat terén is. Én a magam részéről jövőben is kitartok a Puch-gépek mellett.

Bánom, hogy első ízben is nem azt vásároltam, sok pénzt megtakaríthattam volna.

Tata, 1931 január 10.

Tisztelettel

vitéz Ághy Zoltán szds. s. k.

PUCH

motorkerékpárok a legbiztosabbak!

Egyszerű a kezelésük és üzemanyagfogyasztásuk a legcsekélyebb, csendőröknek igen kedvező fizetési feltételek. — Érdeklődőknek elküldjük csendőrvevőink listáját, hogy motorjainkról informálódhassanak. Kérjen még ma árajánlatot!

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 9. sz.

Háború a tengeren.

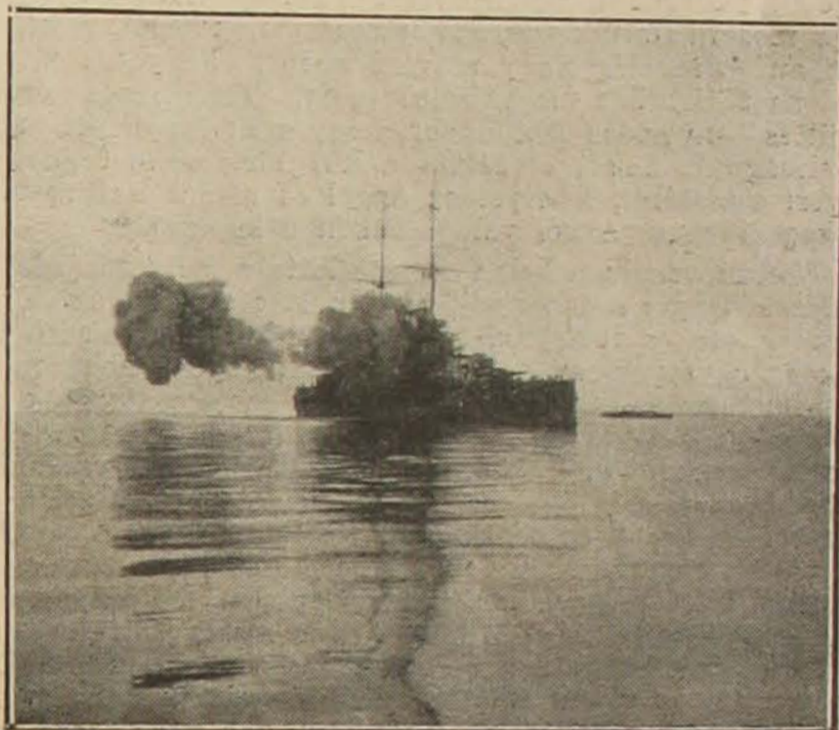
írta: B. BRAUN-VIMMER GYŐZŐ folyamőr-
főkapitány.

(5)

Az ágyú, itt adott leírása szerint, tehát igen jól és különféle szempontok szerint alkalmazható fegyver. Hatása egyrészt ürméretétől, másrészt a kilőtt lövedékek nemétől függ. Az ürméret megválasztása már régebbi időkben is egyike volt a harcászat legfontosabb problémájának; a lövedék nemének megválasztását csupán az a szempont irányítja, hogy milyen természetű az a cél, amely ellen felhasználni kívánjuk. A haditengerészet főképpen gyújtógránátokat és páncélgránátokat használ a harcban nagyrészt ugyanolyan módszerrel, mint az a szárazföldi tüzérségnél szokásos. A hajókon könnyű (10 cm-ig), középürméretű (15 cm-ig) és nehéz ágyúkat különböztetünk meg. Az ürméret felső határa bizonyos tekintetbeveendő körülmények folytán korlátozva van. Túlnagy ágyú lövedékei igen tekintélyes súlyt képviselnek és annak ellenére, hogy a modern tüzérség már ágyútöltő gépeket használ, nehézsé teszik az ágyúk kiszolgálását. Jelenleg tudomásom szerint 41.6 cm-nél nagyobb ágyúk nincsenek modern hajókon. Összehasonlításként megemlítem, hogy volt tengerészetünkben használt legújabb 30.5 cm ágyúink (pl. a „Szent István”-on) embermagasságú lövedékei 450 kg-ot, a töltés 142 kg-ot, maga az ágyúcső pedig 15 m hosszúság mellett 46.500 kg-ot nyomott.

A modern csatahajók nehéz ágyúi majdnem mindenütt páncélozott tornyokban nyernek elhelyezést; és pedig vagy egyes csövek, vagy 2—3 cső oly módon egymás mellett, hogy oldalirányban a toronnyal együtt és egyszerre forognak, a magasság beállításánál azonban egyenként mozoghatók. A toronyba vezetnek a lövedék-szállító készüléknek nyílásai is, amelyeken keresztül a hajónak alsó és védett részeiben elhelyezett raktáraiból a löszert a toronyba emelik fel. Nem kell külön említenem, hogy a kiszolgáló legénység a toronyparancsnokkal együtt a torony belsejében foglalnak helyet és csak keskeny lőrésen vagy látócsöveken át látják a célt. Az egyes ágyútornyok főképpen a hajó elülső vagy hátsó fedélzetén vannak úgy elhelyezve, hogy az ágyúkat a láthatár lehetőleg nagy részén lehessen célokra beirányítani. Mint előbb láttuk, a torony felszerelésével együtt igen nagy súlyt képvisel, mozgatása tehát kézíerővel alig lenne lehetséges. Ezt a mun-

kát régebben hydraulikus-, ma már elég komplikált villamosgépek végzik. Minden modern torony felszereléséhez egy erősen páncélozott távolságmérő is tartozik. A középnehéz ágyúk a hajó oldalain vannak, szintén védett helyeken, vagy legalább is páncélnyökök mögött felállítva. A régi világban 2—3 egymás fölött lévő fedélzeten álltak sorjában az ágyúk igen tekintélyes számban és képezték mindig a hajóparancsnokok büszkeségét. Ma már aránylag kevesebb az ágyú a modern hajókon, de annál kiválóbbak a tulajdonságaik. A modern harcmódor az igen hatásos, gyors és amellet lehetőleg összetett tüzelést követeli meg a tüzérségtől. Épp n ebből az

Nehéz ágyúk tüzelése.

okból a nagyobb tengerészeteknél egy igen bonyolult, itt nem is részletezhető, villamoskészülék segítségével a központi tüzelést oly módon sikerült megoldani, hogy a tüzértiszt szükség szerint egymaga tudja automatice az összes hajóágyúkat egyidőben a célra beirányítani és a tüzet leadni. Ezzel a szerkezettel szükség szerint a hajó fényszóróit is a megkívánt irányba tudjuk állítani, hogy így a tüzelés előtt a célt jól megvilágíthassuk.

Amilyen célszerűen alkalmazható bizonyos esetekben a fényszóró, épp olyan elővigyázatosan kell vele bánni, mert könnyen árulója lehet a hajónak azáltal, hogy magára vonja a csak alkalomra váró topedó járművek támadását. Azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy a fényszóró hirtelen fellobbanó fénye éjjel erősen vakít, úgy hogy a szem csak percek múltán alkalmazkodik megint a sötétséghez. A tengerészt mindig kényelmetlenül érinti és a bizalmatlanság érzését kelti benne, ha nem bízhatja magát teljesen a szemeire. Magam, ahol csak lehetett, mindig mellőztem a fényszóró használatát, mert úgy véltem, hogy többet árt, mint használ. De hát ez a fel-fogás dolga.

GONDOLT-E MÁR ARRA

hogy heti 2 pengőt ha félretesz, akkor életmódját nem kell megváltoztatnia és mégis az évek folyamán több ezer pengő tőkét gyűjt Ön össze!

TAKARÉKOSSÁG A BOLDOGULÁS TITKA!

KÉRJE DIJMENTESEN TAKARÉKOSSÁGI RENDSZERÜNK ISMERTETÉSÉT, PORTÓMENTESEN KÜLDJÜK

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI TAKARÉKSZÖVETKEZET
VI., ANDRÁSSY-ÚT 20. SZÁM

Elképzelhető, milyen érzés azt tudni, hogy egy kézmozdulattal 6—8000 kg romboló acélt küldhetünk félelmetes dördülés közben az ellenségre. Kis gyorstüzelő ágyúk a hajó különböző felépítményeinek tetején nyerne elhelyezést és ma már minden új hajón repülők ellen a légvédelmet is szolgálják.

A modern tengeri csatáról írjak? Lázás álom mutathat csak borzalmasabb rémképeket. Az alvilág kiszabadult démonai ülnek ekkor orgiát a tengeren és tűz, halál, pusztulás jár nyomukban. Amikor sötét, csendes éjjeleken egy-egy sor lassú menetben mozgó szállító gőzöst kísérem át a dalmát szigetek csatornáin, akárhányszor megrajzoltam képzeletemben a modern flották szikrázó összecsapának képét. A képzelet azonban nem elég nagy művész ahhoz, hogy ezt a titáni küzdelmet élethűen megrajzolni tudja. Az összes érzékek együttes benyomása kell ahhoz, hogy csak árnyképét is adja a valóságnak. Sokat olvastam a világtörténelem legnagyobb tengeri csatájáról, amelyet az angol és német flották vívtak a Skagerrakban. Abból válogatom ki a képeket.

Hosszú vonalban halad a csataflotta s mély barázdát húz az Északi-tenger szürkés kék vizében. A csatacirkálók elöl járnak már, csak a füst jelzi nyomukat a láthatár mögött. Ezek azok az egységek, melyeknek feladatát képezi, hogy mint a véredek, belemarjanak az ellenségbe és azt a csatahajók zöme felé vonják. Teljes erővel törtetnek előre, hogy felkutassák az ellenséget valahol elöl, de senki sem sejtí, hogy merre. A ködös, szürke levegőt még egy árnyalattal sötétebbre festi a sűrű füst, amely leszáll és odasimul a víz felületéhez. A német és dán partok mentén vonul fel 15.5 km hosszúságban a hajóhad. Mindenki sejtí, hogy valami készülöben van, mert ilyen megszire fontos ok nélkül nem küldik ki az egész flottát.

Négy órát kongatnak a harangok végig az egész hajósrban, amidön az előrs a láthatatlanból jelenti, hogy érintkezésbe került az ellenség elővédjével. Vajjon mit hoznak a következő órák? Minden kész? Igen, minden kész!

Félóra múlik el, a hajósr továbbhalad szépen kiigazodva, mint gyakorlatok idején. Első jelentés: „A német csatacirkálók nehéz harcban vannak az angolokkal!” A gépek üteme meggyorsul, sűrű füstgomolyokat löknek ki a kémények, a biztonsági szelepeken türelmetlenül tör ki a gőz. Amilyen gyorsan csak lehet, az elöl küzdő hajócsoport segítségére kell sietni. A túlfokozott hőségtől felhólyagzik, lesül a festék a kéményekről; zakatolnak a gépek — csak előre!

Időközben valahol elöl tombol a csata. Öt német csatacirkáló hat angol ellen éppen a harc tetőfokán van. Vad szárguldozásban a páncélóriások két vonalban egymás mellett és 10—15 km távolságból igyekeznek mohón, gyors ágyútüzzel egymást leküzdeni; mindegyik legalább egy teljes dandár harcértékét képviseli. Percenként 40—50 tonna acélt zúdít a két hajóraj egymásra. A vízbe csapódó lövedékek nyomán keletkező toronymagasságú vízoszlopok valóságos erdeje időként teljesen eltakarja a hajókat. Mintha víz alatt működő tüzhányók dobnák magasba a tengervíz tömegeit, mely szétporlad és

esőként hull alá a hajók fedélzetére. Ezek, mint valami vízözönelőtti öslények rohannak 100.000 lóerő által hajtva előre, farral mélyen a vízbe merülve, míg elöl a hajóorr magasan kiemelkedik a fehéren tajtékzó habokból. A füstbe burkolt vonalokból itt is, ott is felvillannak az ágyúcsövek és dörgésük szakadtalan tompa morajlásba folyik össze.

A hajóhid alatt fekvő, félméter vastagságú páncéltoronyban áll a parancsnok, mellette néhány tisztje; szótlanul, feszült idegzetük teljes igénybevételével végzik a hajóvezetésnek és a fegyverek helyes használatának nehéz szolgálatát. A legnehezebb feladat az előretörtető hatalmas járművek sorában rendet, irányt és a hajóközöket pontosan betartani. Ilyenkor másodpercek dönthetnek lét és nem lét felett.

Agyrázkódtató dörrenéssel tüzelnek a tornyok nehéz lövegei. Közben a középtüzérség is viharosan ontja a vasat a vakmerően előretörő ellenséges torpedónaszádok fekete tömegei ellen, melyek után lobogó gyászfátyolként húzódnak a füstcsóvák a tenger felületén. Már megroppanva fekszik egyik-másik; magas lánggal égnek, mint a fáklyák egy gyászmenetben; mellettük pedig forni látszik a tenger víze a becsapódó lövedékektől.

Pokoli robajjal ér célba a nehéz ágyúk lövedéke; tör és zúz, míg maga is ezer darabra szakad szét a páncélfalakon. Sárgászöld és rozsdavörös füstfelhők sötétítik el a torony kilátónyílásait, melyeken csipősszagú gáz szűrődik be.

A fedélzet és a felépítmények vonalai nem simák, nem egyenesek már, mert égő, füstölgő sebeket ütöttek rajtuk a szertszéjjel robbanó szilánkok.

De nemcsak a vas- és acélananyag van itt pusztulásra szánva; ezek a tüzet ontó úszóvárok embereket is rejtenek magukban: mindegyik élő, gondolkodó részese a holt anyag mozgásának, hatásának és végül a sorsának is. Csak kis töredéke a személyzetnek, minden ötvenedik van abban a helyzetben, hogy friss levegő érheti verejtékes homlokát a harcban, hogy szemtől-szembe láthatja a halált, a távolban felvillanó ágyúk tüzét. A többiek a tornyokban, a fedélzet alatti ágyúknál vagy lenn, a hajó mélyén a vízvonaltól: a gépházban, a löszraktárakban, a torpedókészülékek mellett vannak. Feszült idegzetű csak a hajógépek zakatolását, a csavarok örlő zúgását hallják és várják türelmetlenül a parancsokat és híreket a parancsnoki toronyból vagy ahogy képletesen hívják, a hajó agyából. Lenn ők nem látják a harc változó képeit, melyeket látni mindenkinek legmohóbb vágya, mert mindenki egyformán, ösztönszerűleg érzi, hogy élete a hajója biztonságától függ. Minden dörrenés csak tompán jut el fülükhöz; nem tudják, hogy saját hajóágyúik kihívó szavát vagy a felsőbb részeken becsapódó ellenséges találatok robbanását hallották-e éppen? Az emberi értelem, az emberi öntudat és izomerő most csak élő automatákat mozgat mindenütt a riadóállomásokon. Arra kész mindegyik, hogy minden pillanatban a legjobbat tegye a hajó és bajtársai érdekében; a vasfegyelem és kötelességtudás minden más gondolatot elnyom bennük.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézet
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A közeli pályaudvar érkezési
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — —	17.—
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18.50
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	22.50—25.—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt		7.60

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
C tera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csak itt a gyárban kaphatók.

Művészlesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld.

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

A m. kir. csendőrség tagjai legolcsóbban

vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut

FEKETE JÓZSEF

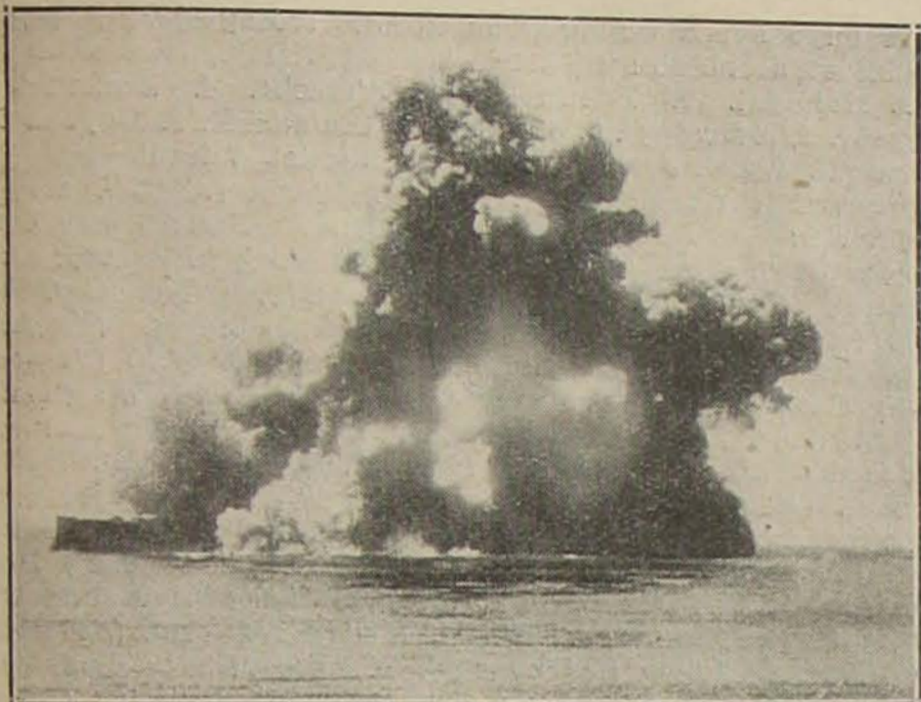
csendőrségi ruházati szaküzletében Bpest, VII. Károly király-út 5

Kedvező fizetési feltételek. Kérjen költségmentes vásárláshoz néki próbacsomagot!

Kórom
a címre
Ügyeink!

Egy óriási lövedék szétzúzza az ágyútorony kupoláját, felgyújtja a készen álló métermázsás lőporadagokat, a láng átcsap három-négy fedélzeten át, le egészen a torony alapzataiig; egy pillanat az egész és 80 emberből 78 az izzó vas-

Messze, kint a láthatár vonalán tovább rohannak az ellenséges hajók sűrű vastömegei és szünet nélkül szántják az Északi-tenger ködhomályos vizét. De mi az? A lövedék által magasra hányt vízoszlopok mögött az egyik hajó körvonalai-

Tragédia a tengeren.

Süllyedő csatahajó.

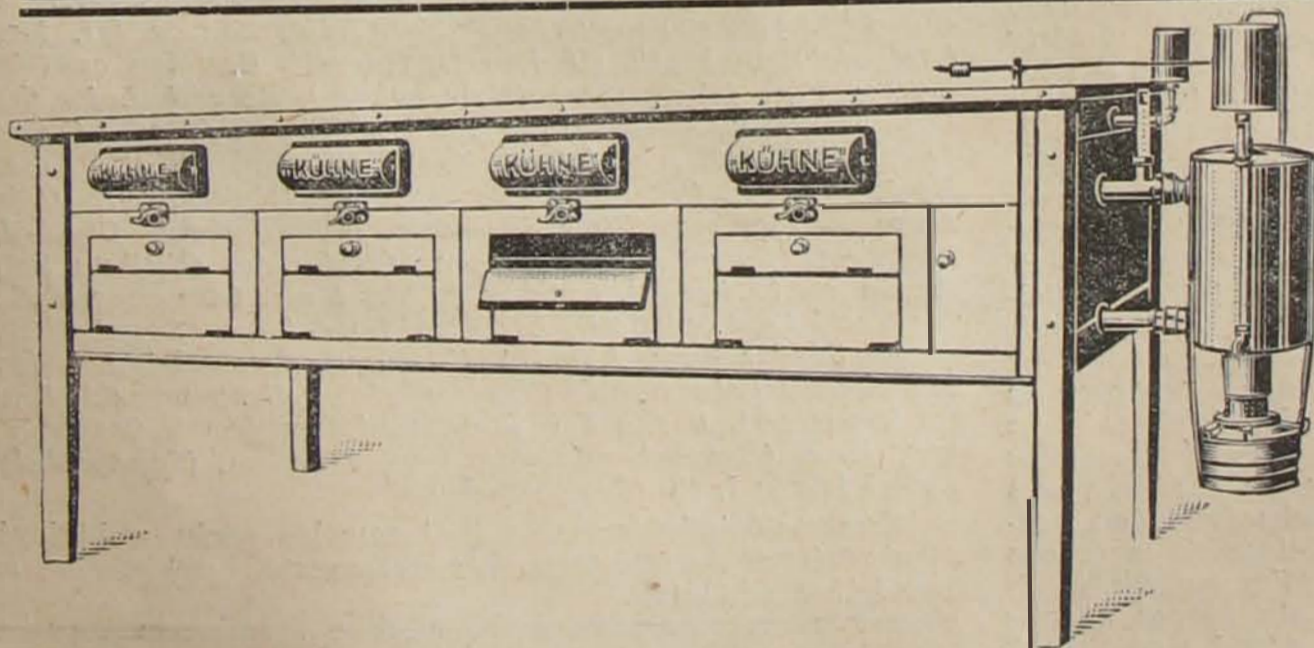
lemezek között csontokig elégett, élettelen tömeggé válik. Méterekkel odébb egy lövedék mérges gázaiban vonaglanak és pusztulnak el az emberek. Egy másik robbanó lövedék parányi szilánkjá átüti a gépház valamelyik gőzvezető csövét és a kiszolgáló személyzet felét azonnal megöli a kiömlő forró gőz. Valamelyik fedélzet alatti helyiségbe szorult embercsoportot a betóduló víz öli meg, mert egy szerencsétlen találat következtében a kijáró ajtókat nem lehet kinyitni; segélykiáltásaik áthallatszanak a vaselemezekken, de nincs mód a megmentésükre. Száz helyen száz formában leszálló áldozataira a halál és hívás nélkül jelentkezik majd itt, majd ott.

ból hirtelen az ég felé nyúl két lángkar, melyek között pillanatok alatt félelmetes fekete felhő gomolyog elő: 300 —, 500 —, 1000 méterre fel a magasba! Harminc vasúti kocsik rakományát kitévő lőszer robbant fel egy szempillantás alatt és tépett szét atomjaira 25.000 tonna acélt, vasat és mindazt, ami rajta volt és élt. A pusztulás helyén még sokáig mozdulatlanul ül a gigantikus méretű gyászfelhő . . .

Új cél, új parancsok, frissen cikázó villámlás és dörgés, a pokol szimfóniája zendül fel újra; száz és száz ágyú pedig tovább ontja a halált. Ez a modern acélszörnyetek csatája.

(Folytatjuk.)

MINDEN CSENDŐR

foglalkozzék
baromfitenyéssel

mert ez a legjövédelmesebb gazdasági ág

Teljesen kielégítő eredmény azonban csak az eredeti

„KÜHNE” kelleiőgépekkel

érhető el. Minden gazdálkodással foglalkozó csendőr kérje tehát még ma 688. sz. képes baromfitenyésztési árjegyzékünk díjtalan megküldését:

„KÜHNE” MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RT. BUDAPEST, VI. KER., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 59. SZÁM

Különös levél 1767-ből.

Pályázat.

Vác városából az 1767-ik év január 19-én a tanács levelet küldött Szentendre város bíráihoz, mely a következőképen hangzik:

Nemes és nemzeti Birak Urak! Bizonyos Maris névű tevelygő rossz leány személy, másképpen vásári félkez kal-már, a múlt napokban itt Vácson találtatván, mivel már annak előtte is ilyen rossz cselekedetben tapasztaltatott, mellyekért megérdemelt büntetést el is vette, újra meg-ragadtatván, egynehány napoknak elfolyása alatt már áres-tomban, már pedig láncou tartatott s examináltatott is, ha netalántán valamit elkövetett volna ismét újra, minthogy már nekie többé Vácra, ki tiltva lévén, nem szabad volt jönni, nem lévén pedig a'ki valami rosszal ellene bizonyíthatott volna, maga ugyan semmiben sem tapasztaltatott, mindaz-által, hogy keményebben is falgattatott, hommi ollyas lopot darab ruhákra igazított bennünket, mellyeket egy némely lakossainkhoz más ollyas rossz személyek hordottak a múlt vásárkor, őtet azért, mivel hosszas árestomossággal szenvedett, sőt azért is, hogy hitetgettük őtet, hogy csak igazal mondana, azon árestomosságában való szenvedésivel megelégednénk és őtet elbocsátanánk, valamint, hogy is tegnap múlt egy hete, a Dumán által vezetettük. történt azonban, hogy a rossz személy másnapra kélvén, hetfün tudniillik által jött és sze-mély szegény özregy Borovics Györgyné névű asszont Sági Kovács Márton házában meglapolt, elviven tőle egy új kék szoknyát, egy fehér török gyolcs szoknyinget, egy pár új piros stiklis új csizmát, egy új kék köntűt, másit fehérét, egy kék szőrből való apróvirágú pruszlikot, egy tsipkés új aszony félinget, két tarka keszkenőt, egyet fehérét, egy also vászon inget, egy parket kopot aszony főkötőt egy veres tsikos szőr laiblit, egy veres selem keszkenőt és még egy kopott félinget, nem különben egy kopott kék köntűt, ezek pedig mind egy ládában voltak be rakva és be zárva, a casus pedig így tör-tént, hogy azon hetfün ezen kárvalott aszonymnak hét esz-tendő leánkájánál egyéb senki sem volt a háznál, midőn bement az házban egy örakor delután, kit látván magányos-san lenni, egy pintz adott nekie s pálinkáért küldötte, ez alatt a ládának kulcsát, az várnkyok alatt lévén elrejtve, fölkereste s kedve szerint szedte magának, ami nekie tetszet, hogy azonban visszatért volna a kis leány a pálinkával, az ajtót betsukra találta, mivel magára tsukta, hogy valaki hír-telen rajta ne áthessen, hogy pedig hideg volt, a leánka az ablakra ment, mondván nekie nénem aszony ugymond itt van már a pálinka eressen be kiend mert hideg van, de a rossz semmi feleletet sem adott nekie azért a kis leány észre-vén magát a szomszédnak ablakára ment kiáltván hogy meménelk segítségire, mert valamely rossz aszony bezarta volna magát az házokban, mire oda mentek már akkor elugrott, nyitva hagyván az ajtókat a ládát pedig ahogyan volt betsukrán, hogy pedig mindent helyen láttak lenni az házban első tekintettel, azon rossz személyt nem is nyomozták tovább, azon aszony haljuk, hogy az Uraknál bizonyos főúrész Mátyás káptalani lakosnak instantiájára fogattatott meg, noha másért tudjuk pedig, hogy egyéb annál nem tselekedte, mivel onnát az aszonymnál, akivel Szentendrére által ment, talál-tak azon portékákból egy selem keszkenyő, egy pruszlik, egy kék köntű és egy féling s a mellett ugyan azon aszony cullja, hogy Szentendrán jött is öltözött azon ruhákban és midőn vele ment mind látta volna nála. Kérjük ezért az Urakat ne terheltezzék szegény kárt szenvedő Aszonymnak nyasságot szolgáltatni s el lopott ruháit nekie keziben vissza adatni, mely jó akaratot mi is adandó alkalmatosságban meg-hálálni el nem mulasztjuk magunkat ajánlván és maradván kész jó akaró Szomszédi Püspöki Vác Várossa Birája és Tamás P. S. Már ennek előtte szintén ily képpen követte el itt Vácson ezen rossz más kép koszos személy az Tolnáj-ságot.

E levélből a tényállásnak mindenben megfelelő szabály-szerű ügyiratot kell szerkeszteni. A fogalmazás magyaros és katonás legyen. A legjobb munka szerzőjét egy turista-evőkészlettel jutalmazzuk. A pályázaton csak a csendőrség

legénységi egyénei vehetnek részt. Határidő: március 1. Az eredményt a március 10-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 2. számunkban közölt szótagejtvény helyes megfejtése az alábbi:

1. Halászat. 2. Istenitélet. 3. Verecke. 4. Emánuel. 5. Nagyrév. 6. Bercsényi. 7. Elmélet. 8. Csalamádé. 9. Ügyész. 10. Lötétű. 11. Erkel. Jelszó: Hiven, becsülettel, vitézül.

Beérkezett 148 megfejtés. Ebből helyesen fejtették meg a következők: Bíró Balázs őrm. (Szécsény), Balló Vince őrm. (Magyaróvár), Cserlő József őrm. (Siklós), Pál Lajos th. (Szentés), Apostol Lajos őrm. (Sárospatak), Ferenzi Gábor tőrm. (Hévízszentandrás), Baranyi István tőrm. (Szeged), Tethő István őrm. (Várpalota), Biacsi Sándor gth. (Szeged), Adám Ferenc őrm. (Hajdusámson), Tóth Miklós cs. (Sóstógyógyfürdő), Vasi Ferenc őrm. (Tata), Kéri András tőrm. (Hajdusámson), Nemes János tőrm. (Ostffyasszonyfa), Balint Géza cs. (Köny), Pályi Lajos cs. (Szarók), Mizsó Lajos őrm. (Pétervására), Molnár Antal őrm. (Sarkad), Gévai János tőrm. (Sárbogárd), Fekete József II. őrm. (Sárbogárd), Horváth János cs. (Nádasdladány), Pászkan János gth. (Budapest), Farkas István tőrm. (Fertőrákos), Déri József őrm. (Szombathely), Balogh János I. (Toponár), Kertész Mihály őrm. (Somogy-Berzence), Kiss Lajos I. őrm. (Kömlő), Remeter Ferenc cs. (Gönyű), Orbán Lajos III. th. (Baksa), Vincze Rezső cs. (Tata), Bártfai András tőrm. (Gyöngy), Simon Albert őrm. (Szob), Veres András cs. (Nagydobos), Makra Mihály őrm. (Zsadány), Rálinger György tőrm. (Mógorcs), Nyers László tőrm. (Kaposvár), vitéz Némeli Pál th. (Magyargenes), Kósi Pál th. (Szombathely), Belány János őrm. (Tiszakiirt), Füleki József alhdgy. (Toponár), Czimmermann György cs. (Báta), Lengyel Antal cs. (Tata), Berki János th. (Budapest), Gyurka József tőrm. (Balatonszárszó), Raposa János őrm. (Balatonszárszó), Gál Ferenc cs. (Siklós), Sipos Imre tőrm. (Nagybátony), Marton Mihály th. (Szombathely), Papp Ferenc tőrm. (Nyíregyháza), Bardócz Ernő prb. cs. (Tata), Mándy János th. (Debrecen), Kovács József cs. (Vál), Jagasits Dezső csendőr (Vál), Fonyó István tőrm. (Kőszeg), Sánta András tőrm. (Kalocsa), Huszbach András th. (Dunapataj), Csordás Pál th. (Bakóca), Juhász József őrm. (Szeged), Vida István I. őrm. (Bábolna), Vatai György prb. cs. (Makó), Garai Zsigmond őrm. (Mernye), Cséke Zsigmond cs. (Kisvárda), Fatalin Lajos cs. (Sármellék), Kolozsváry Gyula th. (Szombathely), Szimá Miklós th. (Balatonberény), Farga Kálmán cs. (Hévízszentandrás), Járdánházy Gábor őrm. (Kunszentmiklós), Balázs József őrm. (Pázmánd), Judt József th. (Kőszeg), Molnár István IV. tőrm. (Somogy-szentmiklós), Nagy Sándor III. tőrm. (Drávafok), Bíró gth. (Budapest), Horváth Bertalan cs. (Várpalota), Vass István tőrm. (Nyíregyháza), Bernáth Lajos őrm. (Barabás), Puskás Ferenc cs. (Csengőd), Udvardi György őrm. (Ajka), Herceg István őrm. (Kövágószőlős), Karacs Benjámín őrm. (Okány), Csele Béla cs. (Nyíradony), Gábor Lajos th. (Sopron), Siffer Jenő őrm. (Szombathely), Csató József őrm. (Derecske), Schreiner József tőrm. (Rajka), Pálffy István cs. (Szécsény), Szalóky István tőrm. (Kevermes), Koller Dezső th. (Budapest), Lakatos István tőrm. (Szombathely), Kenéz Sándor tőrm. (Okány), Csizsér András alhdgy. (Pápa), Menyhárt István tőrm. (Szombathely), Matyasovszki János cs. (Demecser), Barna Ferenc cs. (Lajoskomárom), Csobor Ferenc tőrm. (Hatvan), Kálmán Imre II. tőrm. (Szombathely), Szalai István I. th. (Szombathely).

Szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során a börlevél-tárcát Bártfai András tőrm. (Gyöngy) nyerte, kinek címére azt egyidejűen elküldtük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

HALÁSZ GYULA úri szabósága és m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. FÉLEMBLET.
CSENDŐRSÉGI DOLMANYOK SPECIÁLIS KÉSZÍTŐJE. — Tel.: Aut. 833-39. Alapítási év: 1915. Ezüstkoszorús mester. (Kir. bérpalota)